Leto XXIV., št. 104 | Poštnina plačana v gotovini Postgebühr bar bezahlt | Ljubljana, sobota 6. maja 1944 | Preis — Cena 1.— L

Uprav ništvo: Ljubljana Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22 31-23, 31-24

Oseratni oddelek: Ljubljana Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase za Italijo in inozemstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Sowjetangriffe am Sereth in harten Kämpfen abgeschlagen

Örtliche Feindangriffe bei Kowel zusammengebrochen — In Italien keine grössere Kampfhandlungen

Aus dem Führerhauptquartier, 5. Mai. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Bei Sewastopol griffen deutsche Schlachtflieger feindliche Artillieriestellungen an und vernichteten 26 Werfer. In Luftkämpfen wurden durch Jäger 14, durch Schlachtflieger 15 feindliche Flugzeuge abgeschossen. Dabei zeichnete sich Leutnant Lambert erneut besonders aus.

Östlich des rumänischen Sereth griffen die Bolschewisten den ganzen Tag über auf schmaler Front in dicht aufeinanderfolgenden Wellen an. Sie wurden im Zusammenwirken mit deutschen und rumänischen Schlachtfliegerverbänden in harten Kämpfen abgeschlagen und verloren dabei zahlreiche Panzer.

In der vergangenen Nacht griffen starke deutsche Kampffliegerverbände mehrere Nachschubbahnhöfe der Sowjets in der Nordukraine an.

Südwestlich Kowel brachen heftige, von Schlachtfliegern unterstützte örtliche Angriffe der Sowjets im zusammengefassten Feuer unserer Waffen zusammen. Der Feind erlitt hier besonders hohe blutige Verluste.

In Italien fanden ausser reger beiderseitiger Späh- und Stosstrupptätigkeit keine grösseren Kampfhandlungen statt.

In der vergangenen Nacht warf ein schwächerer feindlicher Bomberverband Spreng- und Brandbomben auf das Stadtgebiet von Budapest. Vier der angreifenden Flugzeuge wurden abgeschossen.

Bei Einflügen nordamerikanischer Verbände in die besetzten Westgebiete und nach Nordwestdeutschland wurden am gestrigen Tage elf Flugzeuge zum Absturz gebracht. Einzelne britische Flugzeuge warfen in der vergangenen Nacht Bomben im Raum von Köln und Mannheim.

Največja pustolovščina v angleški zgodovini

Stockholm, 4. maja. Angleški minister za delo Bevin je imel v Bristolu pred delavci večji govor. Prosil je delavstvo, naj ostane mirno, in je skušal opravičiti svoje ostre ukrepe. Bevin se je pri tem dotaknil tudi invazije, ki jo »pripravljajo« Roosevelt, Stalin in Churchill, ter je izjavil, da stoji Churchillova vlada »pred največjo pustolovščino, v katero je bila kdaj Anglija pognana v svoji zgodovini.«

Bevin je brez dvoma dobro premislil svoje besede. Zato je zelo pomembno, da poudarja »največjo pustolovščino«, v katero je Churchillova vlada pognala Anglijo. Te besede dobro označujejo vso zgrešeno politiko angleškega min. predsednika, odkar je na politični pozornici. To je ista pustolovska strategija, ki jo je Churchill zasledoval že v svetovni vojni. Ko so v prejšnji svetovni vojni obstali boji na zapadu v jarkih, je svetoval Churchill, naj presenetijo nasprotnika ob Dardanelih, in je pripravil proslulo pomorsko akcijo proti Galiposlju. Anglija je tedaj plačala to Churchillovo pustolovščino s približno 30 tisoč padlimi, pri čemer niso vračunane težke anglo-francoske izgube ladij. Navzlic temu je ostal Churchill še vedno zvest svojemu mnenju, da je voina igra, »ki se jo igra s smehljajočim se licem«.

Prav isti vidiki vodijo političnega igralca Churchilla tudi v tej novi vojni. Z brezprimerno brezvestnostjo je ponovno pognal Anglijo v nevarno pustolovščino, ki jo bo morala Anglija, najsi se konča kakorkoli že, plačati z življenjem. Nezadržno propada imperij in Churchill s svojim delom samo še pospešuje ta propad, saj je vpregel Anglijo pred voz severnoameriškega imperijalizma ter jo vrgel v naročje boljševizmu. Zato bo pognana Anglija v pustolovščino invazije, predvsem zato, ker zahteva tako Moskva. Ker se je Churchill zapisal Moskvi, bo morala Anglija ponovno kakor pri Galipoliju krvaveti, vendar s tem razločkom, da utegne to privesti do izkrvavljenja.

Dve novi žrtvi Secret Servica

Stockholm, 5. maja. Reuter je v sredo objavil iz Philadelphije, kjer zboruje trenutno mednarodni urad za delo, dve kratki vesti, ki pravita, da je zadela srčna kap egiptskega delegata dr. Ramzija in čilskega odposlanca Brookmanna, ki sta oba takoj umrla.

Čudno naključje! Še nikdar se ni čulo, da bi bila klima v Philadelphiji tako nezdrava, da bi ljudje tamkaj številneje kakor drugod umirali zaradi srčne kapi, ali pa so bile morda debate na kongresu mednarodnega urada tako razburljive?

Pojavija se druga slutnja, točnejše prosečevanje je nujno potrdi kot zanesljivo. Prav egiptska in čilska delegacija sta namreč zaradi izkušenj v lastnih deželah z veliko skepso gledali na Churchillov in Rooseveltov manever, zaradi česar so imeli uradni predstavniki anglosaške politike zelo neprijetne težave. Egipt, ki je kot član rodbine arabskih narodov zaradi brezobzirne zaplembe žitnih zalog za angloameriško vojsko na Bližnjem vzhodu prišel v velikansko stisko, objokuje danes stotisoče žrtev lakote in kužnih bolezni. Vsak dan vidijo Egipčani razliko med britanskimi obljubami in britanskimi dejanji. Želeli so obljubili neodvisnost in napredek, danes pa je brez vsake zaščite izročena londonskim izžemalcem, kakor bi bila kak črnski rod, čile pa, ki se je po dolgem upiranju udal vabam washingtonske »politike dobrega sosedstva«, vedno bolj spoznava goljufijo dolarskih imperijalistov. Najbolj je prizadela prevara plutokratskih vojnih zločincev delavstvo obeh dežel.

V tem položaju so posegli po zadnjem sredstvu, ki je na razpolago Churchillu in Rooseveltu. Secret Service je spravil neprijetna kritika s sveta! V javnosti so objavili »nedolžen« komunike, prav tako, kakor se je zgodilo v prejšnjih primerih britanskih tajnih umorov. Saj je bilo tako ob tajinstveni smrti mladega iraškega kralja Ghazija, ki je postal žrtev »avtomobilske nesreče«, v primeru poljskega emigrantskega generala Sikorskega, kjer so pričarali letalsko nesrečo, in tudi pri odstranitvi narodnousmerjenih egiptskih generalov, ki so jih izločili s pomočjo strupi. S tem se tajinstvena »srčna kap« obeh zastopnikov razjasnjuje kot nov umor Secret Servica. Zopet si je Churchill umazal roke s krvjo, da bi lahko nemoteno nadaljeval svojo plutokratsko politiko varanja delavskih množic, dokler ne bo prišlo do velikega prebujenja prevaranih.

Ugotovitve nemškega tiska

Berlin, 5. maja. Jutranji tisk se bavi z nenadno smrtjo obeh delegatov kongresa tako zvanega mednarodnega urada za delo v Philadelphiji, ki naj bi bila po Reuterju umrla »zaradi srčne kapi«. Listi ugotavljajo, da sta to brez dvoma dve novi žrtvi Secret Servica. Kakor vedno se tudi tokrat glasi uradni vzrok smrti obeh žrtev britanske tajne službe prav nedolžno in normalno, piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«. Politični razlogi že na prvi pogled kažejo, kake sile stoje v ozadju. Saj je šlo za zastopnika dveh držav, ki delata težave politiki Roosevelta in Churchilla. Zlasti Egipt je bil že od nekdaj, kakor ves Bližnji vzhod pozorišče Secret Servicovih dejanj. Spomnimo se le na smrt kralja Feisala l. 1933 v Iraku in na tajinstveno »avtomobilsko nesrečo« kralja Ghazija leto prej. Še večjo pozornost je zbudila smrt egiptskega min. predsednika Sabaja paše v novembru l. 1940, tik pred sestankom egiptskega parlamenta. Tri tedne kasneje se je pri avtomobilski vožnji v tajinstvenih okoliščinah smrtno ponesrečil egiptski minister za narodno obrambo Saleh paša. Na vsem Bližnjem vzhodu so govorili o sistematskih umorih s strupom, ki jih je kasneje preiskava tudi nedvomno ugotovila. Sedaj je britanska tajna smrt poiskala svoje nove žrtve na ameriškem ozemlju, v Philadelphiji, pravi »Berliner Lokalanzeiger«, kjer sta se egiptski in čilski delegat drzniła upirati posebnim britanskim željam. 24 ur pred smrtjo je eden izmed vodij britanske delegacije, George Tomlinson, z značilno ostro izjavo branil svojo vlado pred očitkom, da hoče sabotirati konferenco. Dejal je, da zbuja ogorčenje, ako kdo Veliki Britaniji očita, da otežkoča zbiranje sredstev za potrebe mednarodnega urada za delo. Skrb plutokratske Anglije, da je ne bi mogli prisiliti k socialnim privolitvam, ki ji ne ugajajo, je povzročila najhujše protiukrepe. In tak ukrep je tudi smrt teh dveh delegatov, ki je kakor že često v zgodovini zanesljivo britanskega izvora.

Ponesrečena špekulacija z Badoglijevim izdajstvom

Berlin, 4. maja. O položaju na južnoitalijanskem bojišču smo prejeli glede na dejstvo, da je poteklo 8 mesecev, odkar so Angleži preko Mesinske ožine stopili na italijanska tla v Kalabriji, podroben pregled od pristojnih krogov. Predvsem ugotavljajo, da na italijanskem bojišču še vedno traja dolg premor. K temu pripomnjajo, da vsekakor vremenske razmere skoraj onemogočajo večje boje. Takrat, ko so pred 8 meseci Angleži in Američani v razmeroma hitrem tempu zasedli prazen južnoitalijanski prostor, so potekali dogodki dokaj hitro. Nasprotnikom osnih sil je uspelo prekoračiti v prvem mesecu kakih 400 kilometrov, toda potlej se je pojavil na področju Salerno-Neapelj presenetljivo prvi nemški odpor, ki je vodil do nenadnega zastoja angloameriških operacij. Nasprotnikova spekulacija, da bi s pomočjo Badoglija izločil Italijo kot bojišče, je že tedaj popolnoma izpodletela, tem bolj, ko se je potlej pričela borba na področju severno od Neaplja do Ortone. V naslednjih 7 mesecih so Angloameričani navzlic svoji silni premoči v četah in vojnem gradivu, predvsem pa navzlic ogromni premoči v zraku, utegnili napredovati komaj po 300 metrov na dan, kar pomeni, da so v okoli 200 dneh napredovali navzlic izkrcanju pri Nettunu in Anziju zgolj 60 kilometrov. Nemška obrambna zapora od Cassina do Ortone je ves ta čas trdno vzdržala sovražnikove naskoke. Tudi sedaj je pripravljena, da se v prihodnjih bojih pomeri z nasprotnikom.

Stockholm, 5. maja. »Stockholms Tidningen« poroča iz južne Italije, da je grof Sforza eden izmed novih Badoglijevih ministrov, izjavil, da je italijanska bodočnost predvsem v rokah inozemskih državnikov, kajti Badoglijevi vojni napori so obsojeni na izjalovljenje zaradi lakote in pete kolone, ki znotraj ograža Badoglijevo Italijo.

Morilci polkovnika Masaloviča aretirani

Beograd, 4. maja. Morilci šefa kabineta min. predsednika Nedića, polkovnika Masaloviča, so bili aretirani, kakor objavlja srbsko ministrsko predsedništvo. Polkovnika Masaloviča so ubili v Beogradu 8. marca l. 1944. Morilca sta stotnik bivše jugoslovanske vojske Dragutin Milojević in poročnik jugoslovanske vojske Miroslav Nikolić. Oba sta priznala zločin.

Rumunska sodba o Hullovih grožnjah

Bukarešta, 5. maja. List »Capitala« se ukvarja z angloameriškim izsiljevalnim pritiskom na nevtralce in piše med drugim: Te države izvajajo svoje nevtralnostne obveznosti mnogo bolj korektno kakor Zedinjene države pred svojim vstopom v vojno. Hull naj se spomni, da so Zedinjene države med svojo nevtralnostjo dobavljale Angliji dokaj mnogovrsten materijal. List vprašuje, zakaj so Angloameričani podvzeli svojo politično akcijo proti nevtralcem, če so tako gotovi svojih vojaških uspehov, kakor vedno zatrjujejo. Ali nameravajo morda izjalovljenje invazije pozneje opravičevati s trditvijo, da so nevtralci pomagali Nemčiji.

Bolgarski tisk o položaju

Sofija, 5. maja. »Zora« priobčuje uvodnik pod naslovom »Odločilni dnevi«, v katerem pravi med drugim: »Bodoči meseci bodo odločilni za izid te vojne in sploh za zgodovino Evrope. Ni dvoma, da bodo za nas Bolgare ti meseci odločilne važnosti; kajti vsa naša upanja za naš obstoj so odvisna od izida teh bojev.« Nadalje podčrtava člankar, da morajo biti vse misli in želje vseh Bolgarov usmerjene na bližnje usodne dogodke. »Ni mogoče,« tako končuje članek, »voditi kake vojne z neodločnostjo, z zmedenimi pojmovanji, z dobrodušnostjo ali razprtijo v srcu.«

Streli iz Washingtona na imperijsko konferenco

Ženeva, 4. maja. Dočim si Churchill krčevito prizadeva, da bi na londonski konferenci zopet zamašil zevajoče razpoke, ki jih kaže angleški imperij, in še enkrat združil sile Commonwealtha, mu severnoameriški list »Baltimore Sun« pojasnjuje, da je njegovim prizadevanjem povsod tam kjer moti severnoameriški imperijalizem, postavljena meja.

»Baltimore Sun« namigava, da imperijalizem angleškega Commonwealtha ne sme izključevati sodelovanja z drugimi državami, posebno ne z Zedinjenimi državami. Tako kaže na primer položaj Kanade popolnoma jasno, kje trčijo skupaj angleški in ameriški interesi in kako se utegnejo z medsebojno pomočjo in vzajemno podporo povezati. Da bo Kanada na Atlantiku varna, morajo povsem naravno obvladovati ta ocean prijateljske pomorske sile, ki morajo imeti na raznih obalah celine, odkoder bi utegnila groziti največja nevarnost s strani sovražnikovih pomorskih sil, dobra oporišča. Sleherni Američan bo razumel, da velja to tudi za lastno obrambo Zedinjenih držav. Zato so morale Zedinjene države imeti na Atlantiku prijateljsko silo, kajti tudi Washington je zainteresiran pri ustanovitvi mogočnega prekoatlantskega oporišča.

Vzhodni delavci proti boljševiškim zločinom

Berlin, 4. maja. Zaradi ogromnih zločinov, ki so jih boljševiki povzročili v vseh krajih, ki so prišli pod njihovo oblast, se je polastilo vseh v Nemčiji živečih vzhodnih delavcev veliko ogorčenje. Vzhodni delavci neke velike berlinske tovarne so v resoluciji izjavili, da smatra Stalin vse pripadnike vzhodnih narodov, če so živeli pod tujo oblastjo za smrtne sovražnike ne glede na njihovo osebno stališče napram boljševizmu. Zato ni za vse te delavce, ki so izšli iz vzhodnih narodov, nikake poti več nazaj. Vse vzhodne delavce veže in prežema želja, da še povečajo svojo storitev in tako dobavijo vojakom na bojišču, med katerimi je tudi mnogo prostovoljcev iz vzhodnih narodov, čim več orožja. Na ta način hočejo pomagati, da bodo kaznovani sovjetski zločini.

Letala za cerkveni denar

Ženeva, 5. maja. Komunistični list »Liberté« v Alžiru proslavlja s svetohlinskimi besedami moskovske duhovnike, ki so Stalinu izročili milijon rubljev, nabranega v cerkvah, da bi z njimi gradil letala. List pravi, da so to »zbirko« izvedli pravoslavni svečeniki brez razlike hierarhičnega položaja in sicer »na visoko pobudo patriarha samega«. Stalin je patriarhu kakor tudi »vsem nadškofom in arhimandritom izrazil svojo toplo zahvalo.«

V zvezi s tem se mora poudariti, da nimajo duhovniki v Sovjetski zvezi nikakih dohodkov, temveč žive od skromnih darov redkih obiskovalcev cerkva. Ako so pri teh res skromnih sredstvih dali milijon rubljev, potem za vzdrževanje duhovnikov in cerkva najbrže ni mnogo ostalo. Sicer pa je najbrže list »Liberté« v svojem verskem navdušenju popolnoma pozabil, da je sovjetska industrija v izključni državni lasti in da za svojo proizvodnjo ne rabi takih darov. (Milijon rubljev je enak vrednosti milijona lir.)

Zahrbtnost komunistov v severni Afriki

Ženeva, 4. maja. »Dve medsebojno ljubosumni in izmikajoči se ideologiji, namreč degolistična in komunistična, obvladujeta Alžir,« piše angleški tednik »Tablet«. Politična smer komunistov je povsod enaka in jasno razpoznavna. Saj lahko opazujemo komunistično politiko z njenimi potuhnjenostmi in zahrbtnostmi tako v južni Italiji kakor v severni Afriki. To je stara ideja ljudske fronte, ki jo poizkušajo uresničiti komunisti. Takoj po prihodu Togliattija v Neapelj so pričeli po moskovskih navodilih zahtevati vlado, v kateri naj bodo zastopane vse stranke, ter sklepati v vseh točkah sporazume. S sestavo nove vlade so imeli uspeh. Hkrati so francoski komunisti v severni Afriki zamenjali svojo prejšnjo nepotrpežljivost z prikazovanjem dobre volje napram vsem. Celo k de Gaullovemu odboru so pristopili. Kar pa v širokih krogih imenujejo »razširjenje osnove« De Gaullovega odbora, je mnogo prej pojemanje te osnove, kajti s tem so zgolj dosegli, da sta stopila v odbor dva komunista in še bolj potisnila v ozadje vpliv, ki je prihajal od Girauda in njegovih pristašev.

Novi sovjetski napadi ob Seretu so bili v hudih bojih odbiti

Krajevni sovražnikovi napadi pri Kovlju so se zrušili — V Italiji nobenih večjih bojev

Führerjev glavni stan, 5. maja. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Pri Sevastopolju so napadli nemški bojni letalci sovražnikove topniške postojanke in uničili 26 metalcev granat. V letalskih bojih so sestrelili lovci 14, bojni letalci pa 15 sovražnikovih letal. Pri tem se je ponovno odlikoval poročnik Lambert.

Vzhodno od rumunskega Sereta so boljševiki v tesno sledečih si valovih ves dan napadali na ozkem bojišču. V sodelovanju z nemškimi in rumunskimi oddelki bojnih letal so jih čete odbile v hudih bojih, v katerih so izgubili številne oklopnike.

V pretekli noči so napadli močni oddelki nemških bojnih letal številne sovjetske oskrbovalne kolodvore v severni Ukrajini.

Južnozapadno od Kovlja so se v strnjenem ognju našega orožja izjalovili močni sovjetski krajevni napadi, ki so jih podpirali bojni letalci. Sovražnik je imel tu posebno velike krvne izgube.

V Italiji razen živahnega obojestranskega izviđuškega in naskakovalnega delovanja ni bilo nobenih večjih bojev.

V pretekli noči je vrgel slabši sovražnikov bombniški oddelek rušilne in zažigalne bombe na mestno ozemlje Budimpešte. Branilci so sestrelili štiri napadajoča letala.

Pri poletih severnoameriških jat nad zasedenimi zapadnimi ozemlji ter nad severnozapadno Nemčijo smo včeraj zbili 11 letal. Posamezna britanska letala so v pretekli noči metala bombe na kölnsko in manheimsko področje.

Rumunsko vojno poročilo

Bukarešta, 5. maja. Rumunsko vojno poročilo z dne 4. maja se glasi:

Na sevastopoljskem predmostju, v Besarabiji in severno od Jasija smo odbili krajevne napade nasprotnika.

Oklopniška bitka severno od Targu Frumosa se z vso silovitostjo nadaljuje. Z žilavim odporom in številnimi protinapadi so branilci preprečili vse sovražnikove poizkuse, da bi se prebil proti jugu. Imel je velike izgube. Uničili smo 95 sovražnikovih oklopnikov, izmed katerih jih je 31 zbilo nemško-rumunsko letalstvo.

V noči na 4. maj je angloameriško letalstvo bombardiralo prestolnico in Giurgiu ter je povzročilo škodo in žrtve. Sestrelili smo več sovražnikovih letal.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 5. maja. Finsko vojno poročilo ne javlja z bojišč nič posebnega.

Težki obrambni boji ob rumunskem Seretu

Berlin, 5. maja. Ob rumunskem Seretu so se borbe nadaljevale 5. maja z nezmanjšano silovitostjo. Kakor že često v velikih obrambnih bojih na vzhodnem bojišču tudi sedaj boljševiški napadi drugega dne niso popolnoma dosegli silovitosti prvega navala, in sicer zato, ker mora sovražnik najprej z ojačenji izpopolniti vrzeli v svojih zbitih naskakovalnih divizijah, nakar bo šele lahko svoje, sedaj v neredu se nahajajoče oddelke zopet strnil v napadalne kline.

Boljševiki so prenehali napadati zapadno od reke Sereta in so zato ojačili svoje poizkuse proboja ob vzhodnem bregu. Ta močnejša koncentracija na še ožjem prostoru uživa z manjšim razširjenjem napadalnega pasu proti vzhodu kritje pred bočnimi protinapadi. Sovražnikovi množestveni napadi so se krvavo zrušili. V obeh prvih dneh bitke severnozapadno od Jasija so izgubili boljševiki poleg tisoč mrtvih in ranjencev še 250 oklopnikov, ne da bi za te izgube dosegli kakršen koli pozitiven uspeh.

Boji v ostalih odsekih vzhodnega bojišča so glede na bitko ob spodnjem Seretu le podrejenega pomena. Pred Sevastopoljem in ob spodnjem Dnjestru je izvršil sovražnik nekaj krajevnih spopadov. Med Karpati in zgornjim Dnjestrom so madžarske čete ki so odbile nekaj sovražnikovih protisunkov, zavzele nekaj krajev in višin ter s tem bistveno zboljšale svoje postojanke. Južnozapadno od Lucka so oddelki SS napadli in razbili močne tolovajske skupine. Južnozapadno od Kovlja so boljševiki prenehali brezuspešne napade na nemške postojanke ob Turji. V sredinjem in severnem odseku vzhodnega bojišča še vedno traja odmor, ki ga je povzročilo izredno veliko blato.

Žrtve terorističnega letalskega napada

Pariz, 5. maja. Izpod razvalin obeh osebnih vlakov, ki so ju pred 3 dnevi bombardirali angloameriški letalci v okraju Nord, so doslej izkopali 83 mrtvih. 200 oseb so prepeljali v bolnišnice. Obstoja bojazen, da ne bo mogoče nikoli ugotoviti točnega števila žrtev, ker je mnogo potnikov zgorelo.

Angleži priznavajo izgubo podmornice

Stockholm, 5. maja. Kakor javlja Reuter, je britanska admiraliteta objavila, da ni o britanski podmornici »Stonehenge« nikakih poročil in da jo je treba smatrati kot izgubljeno.

Führerjeve čestitke predsedniku Vangčingveju

Führerjev glavni stan, 4. maja. Führer je predsedniku narodne kitajske vlade Vangčingveju poslal za njegov rojstni dan prisrčno brzojavno čestitko.

Nanking, 5. maja. Državni predsednik Vangčingvej je z zahvalno brzojavko odgovoril na brzojavne čestitke Adolfa Hitlerja o priliki svojega rojstnega dne. Vangčingvej izraža v svoji brzojavki odkrite želje za Führerjev osebni blagor ter za cvetoco bodočnost Velikonemškega Reicha.

Tokio, 5. maja. Predsednik narodne Kitajske Vangčingvej, ki se mudi v Japonski, se z vsakim dnem bolje počuti. Kakor je bilo že javljeno, boluje Vangčingvej na vnetju hrbtnega mozga, zaradi česar se je moral 4. marca podvreči operaciji, ki so jo izvršili japonski specialisti.

Razkrinkana Reuterjeva laž o japonskem diplomatu

Stockholm, 5. maja. Sovražnikova poročevalska služba je javila 1. maja, da je v Stockholmu bivajoči japonski profesor Sakimura, ki je bil do l. 1943 japonski poslanik v Berlinu, prestopil k zaveznikom. Po Reuterju je Sakimura izjavil, da os vojne ne more dobiti. Zato je dal svoje posebno znanje na razpolago zaveznikom.

Ta lažni manever se je lahko vzdržal le dva dneva, ker se je profesor Sakimura pojavil 3. maja v spremstvu zastopnika agencije »Domei« in zastopnika stockholmskega japonskega poslaništva v uradu DNB-ja v Stockholmu, kjer je glede na potvorjene angloameriške vesti podal naslednjo izjavo:

»Namenoma hočejo izrabiti moje osebne zadeve v politične svrhe in sicer prav v trenutku, ko se zaostruje vprašanje invazije. Reuterjevo vest moramo smatrati kot del živčne vojne proti osnim silam in kot del stremljenja, da bi zabili političen klin med Nemčijo in Japonsko. Vest spada v poglavje nesmiselne taktike ter hoče odvrniti pozornost od brezupnosti angloameriške strategije ter od dolgotrajnih priprav za invazijo. Kot akademik nimam na švedskem prav ničesar opraviti s političnim življenjem in sem hvaležen, da tu lahko nadaljujem svoje znanstveno delo. V Nemčiji in na Japonskem se zaradi vedno večje notranje strnjenosti Reuterjevemu bluffu lahko le smejejo.

Ako že hočejo izkoristiti moje osebne razmere za agitacijo, sem kot zastopnik mlade japonske generacije dolžan, da javno povem tole: V mladi japonski generaciji gori strastna volja za osvoboditev zatiranih Azijcev izpod dolgoletnega izkoriščanja angloameriškega imperijalizma. V zavesti svoje zgodovinske naloge se bo japonska mladina z veseljem in navdušnjem borila do zadnjega moža.«

Naročite se na romane Dobre knjige!

Moralni pomen uspeha Zimske pomoči

Obračun Zimske pomoči, ki je bil v listih objavljen le v velikih obrisih, — saj bi objava podrobnih postavk zahtevala preveč prostora, — je pokazal izreden uspeh marljive prizadevnosti odbora, dokazal pa je tudi, da je naša javnost v polni meri spoznala važnost plemenite zamisli gosp. prezidenta, ki je tisočem našega delavnega ljudstva prinesla znatno pomoč v stiski pretekle zime.

V pičlih petih mesecih je bilo zbranih preko 12 milijonov lir, ako ne štejemo prispevkov v blagu, ki dosegajo znatno vsoto in so danes do neke mere še bolj dobrodošli nego darovi v gotovini. Ta radostni odziv ne samo imovitejših krogov, marveč vse javnosti, je ponovno potrdil stari sloves Ljubljane, da toplo čuti z našim ljudstvom in da je vedno pripravljena priskočiti na pomoč onemu, ki je brez lastne krivde zabredel v nesrečo.

Darovalci, zavodi, tvrdke in posamezniki imajo prijetno zavest, da so se vsaj malo oddolžili ljudstvu v njegovi veliki potrebi. S svojimi prispevki so dokazali zavest svoje pripadnosti in povezanosti z narodom. To dejstvo lahko navdaja s ponosom vso javnost, saj je dokaz, da je naša narodna skupnost čvrsto utemeljena v dušah in srcih Slovencev, tako da zna premostiti razlike in nasprotstva med mestom in deželo ter sploh med sloji in stanovi.

Pri tej priliki je treba poudariti, da je odlična organizacija Zimske pomoči sproti delila prihajajoča sredstva, ne čakajoč, da bi se darovi in prispevki kopičili. Ravnala se je po zlatem pravilu, da dvakrat da, kdor hitro da. Tako se je lahko uspešno borila z naraščajočo stisko in ji sproti odbijala najhujše ostrine. Odbor Zimske pomoči je s pomožnimi institucijami izvršil orjaški dobrodelni napor ter pokazal globoko razumevanje za probleme, ki jih je prinesla današnja izredna doba.

Uspeh prvih petih mesecev obeta lepe izglede za bodočnost, saj si moramo biti na jasnem, da potrebe še niso dokončno odpravljene in da je število potrebnih slej ko prej veliko. Pomožna akcija je važen del naše samoobrambe in obnove. Temu spoznanju se ne more zapirati nihče. Zbirka sama je dokazala, da je to spoznanje prodrlo v najširše sloje našega naroda, vprav to dejstvo pa nam jamči, da bomo ob složni vzajemnosti lahko uspešno gradili svoj dom v novi Evropi.

Čangkajškova pogajanja s komunisti

Bern, 5. maja. V kitajski prestolnici so se pričela pogajanja med predsednikom Čangkajškom in zastopniki komunistov. Obenem je poslal Čangkajšek svojega zastopnika v severnozapadno Kitajsko, da se tam pogaja s komunističnim poglavarjem Lin Tso Hanom.

Dolenjska v borbi proti komunistom

Poročali smo že o komunističnih porazih v Ribnici in njeni okolici, med drugim o zavzetju ortneškega gradu in o velikih komunističnih izgubah pri Žlebiču ob ponesrečenem napadu na transportno kolono, ki je 26. aprila vozila iz Ljubljane v Ribnico in Kočevje. V bližini Ortneka so se komunisti močno utrdili, ker so od tam skušali obvladati cesto Ljubljana—Kočevje. Zato so se lahko komunisti trdovratno upirali, ko so domobranci 23. aprila zjutraj napadli grad. Borba je trajala več ur, vendar pa domobranci niso popustili in so popoldne zavzeli prve bunkarje. Ko so na ta način prebili komunistično obrambno črto, so komunisti izpraznjevali bunkar za bunkarjem in se še pred nočjo popolnoma umaknili iz gradu. Poleg orožja, municije in hrane je obležalo na bojišču tudi 18 mrtvih komunistov.

Še hujše so bile komunistične izgube tri dni kasneje pri Žlebiču, ko so napadli omenjeno kolono. Tam je mrtvih obležalo 42 komunistov, 37 pa je bilo ujetih. Ostali so se umaknili proti Sodražici in Loškemu potoku ter odvedli s seboj tudi ranjence. Pač pa so morali domobrancem pustiti precej orožja in municije.

V sredo, dne 3. t. m. so napravili domobranci iz Velikih Lašč daljši patruljni obhod. Šli so preko vse dobrepoljske doline in preko gozdov tja do Korinja. V Korinju je bila namreč šola, v kateri so komunisti vežbali najmlajše pripadnike svojih tolovajskih oddelkov. Domobranci so prišli tako hitro v vas, da so popolnoma iznenadili stražo, ki se je nato predala. Učenci šol so se prav takrat vežbali na njivah. Ko so opazili domobrance, so se v vsej naglici razbežali. Kljub temu jih je bilo 37 ujetih, povrh pa so domobranci našli še velik plen in dobili v roke tudi vse pripomočke za komunistično »vojaško šolo«. Velikolaški domobranci so v dveh dneh ujeli skupaj 61 komunistov, med njimi dve ženski.

Isti dan so domobranci iz Ribnice na patruljnem obhodu prišli v Struge, kjer sta jim padla v roke dva tamošnja vodilna komunista, ki sta po sodbi ljudstva odgovorna za večino umorov in ropov v tamošnji okolici.

Patruljni oddelki novomeške domobranske posadke so pri svojih očiščevalnih obhodih v preteklem tednu porazili in razbili številne komunistične skupine. Pri teh spopadih je **padlo 250 komunistov.** Zelo velik je plen na orožju in drugem materijalu.

Dne 30. aprila so komunisti z veliko premočjo napadli domobransko postojanko v **Št. Jerneju.** Razvila se je ostra borba ki je trajala skoro dve uri, nakar so domobranci napravili izpad in pognali komuniste nazaj na Gorjance. Padlo je sedem komunistov in ena komunistka. Med njimi je tudi »operativni oficir« Anton Rugelj. Domobranci so zaplenili več orožja in municije. V zgodnjih jutranjih urah je bil ves teren daleč naokoli očiščen.

Neizogibnost sedanje vojne

Berlin, 5. maja. »Danes, ko se dviga nad Evropo ogromna nevarnost, obstoja le ena sama sila, ki je sposobna, da zadrži in stre naval židovskega boljševizma. Nemčija vodi že od časov mongolskih, hunskih in turških vpadov [illegible] čast pravega človeštva.« S temi ugotovitvami pričenja »Berliner Börsenzeitung« uvodnik, v katerem se bavi z nujnostjo te vojne. List opozarja, da so v Moskvi že po l. 1933 sklenili vojno proti Nemčiji. To jasno dokazujejo nagli skoki sovjetskih vojaških izdatkov, ki so znašali l. 1931 še 1.6 milijarde rubljev, l. 1935 že 6.5 milijarde in l. 1936 celo 14.3 milijarde, dokler niso končno l. 1937 narasli na 20,1 milijarde rubljev. Predvsem je bila na prvem mestu motorizacija, kajti dočim je l. 1933 prišlo na posameznega sovjetskega vojaka 2.3 konjske sile, jih je bilo l. 1939 že 13. List nato nadaljuje: »Kot trenutek izbruha boljševiške vojne je bilo določeno l. 1941, kar je Stalin kasneje sam priznal. Vsi se dobro spominjamo, kako je uspelo boljševizmu, da si je pridobil ugodne izhodiščne postojanke z vojno proti Finski, zasedbo baltških držav, Besarabije in severne Bukovine, da ne pozabimo na varljivo ponudbo vojaške pomoči Jugoslaviji tik pred Simovičevim uporom. Nadaljnje namere glede Bolgarije in Dardanel so nam znane iz vprašanj Molotova Führerju. Z vojaško oborožitvijo, kakor je preje še nikdar ni imela nobena država, in s politično tajno zvezo z Anglijo, sklenjeno leto dni po zaključku nemško-ruske nenapadalne pogodbe, je bila Sovjetska zveza pripravljena za napad na Evropo, ko je Führer preprečil te grozne grožnje ter z nemško vojsko udaril v sovjetski pohod«.

Potek vojne na vzhodu je dokazal, tako zaključuje »Berliner Börsenzeitung«, kako potreben je bil nemški boj ne le za lastno življenje Nemčije, temveč tudi za življenje kulturnih narodov. Temu organiziranemu človeškemu slaboumju, ki mu najdemo primero le še v angloameriškem letalskem terorju, lahko odgovore Nemci le z eno samo stvarjo, namreč z »bojem do končnoveljavnega uničenja«.

Novi japonski uspehi na indijski meji

Tokio, 4. maja. Vojni dopisnik »Domeja« poroča z indijsko-burmanske meje:

Po osvojitvi Paletve so japonske čete pri zasledovanju bežečega nasprotnika zasedle Daletme in čistijo sedaj to zasedeno ozemlje.

Japonske čete so 30. aprila z zasedbo neke višine severno od Palela, ki obvladuje cesto proti Imphalu, zapečatile usodo preostalih oddelkov nasprotnika, ki se sedaj v gorovju obupno branijo.

Po zavzetju te strateško važne točke so Japonci zavzeli Rangol. V nadaljnjem poteku svojih neprestanih napadov s severa proti globoko razčlenjenim sovražnikovim postojankam pri Palelu so Japonci preprečili sovražnikovo protiofenzivo in ogražajo sedaj nasprotnikove poti za umik.

Sovražni oddelki v moči 3000 mož so poizkušali vzhodno od Palela uiti japonski obkolitvi. Ob zori dne 1. maja je poizkušalo več oddelkov pod zaščito oklopnikov zadnji obupni poizkus prodora, japonske baterije pa so z močnim zapornim ognjem preprečile sovražnikov napad.

Junaška smrt admirala Koge

Tokio, 5. maja. V izpolnjevanju svojih vojaških dolžnosti je našel v prvi bojni črti junaško smrt admiral Koga, vrhovni poveljnik združene japonske vojne mornarice. Za njegovega naslednika je bil imenovan admiral Soemu Tojoda. Japonska mornarica in z njo ves narod objokujeta izgubo svojega vrhovnega mornariškega poveljnika, ki je po velikem admiralu Jamamoti lahko le eno leto služil na tem odgovornem mestu svojemu cesarju in deželi.

Objava, ki jo je japonski glavni stan izdal v petek ob 15. po japonskem času, pravi: »Admiral Mineiči Koga, vrhovni poveljnik združene mornarice, je umrl letos marca, ko je vodil na bojišču z nekega letala vojaške operacije. Za njegovega naslednika je bil imenovan admiral Soemu Tojoda, ki je že prevzel poveljstvo nad združenim brodovjem. Admirala Tojodo je v poveljstvu mornariške postaje Jokosuka nadomestil admiral Zenge Hošida.«

Zastopnik mornarice je izjavil, da je cesar pokojnega admirala Kogo naknadno imenoval za velikega admirala in mu istočasno podelil red Zlatega zmaja prve stopnje.

V Čungkingu zavračajo angloameriške očitke

Šanghaj, 4. maja. Namestnik zunanjega ministra čungkinške vlade Wu je v sredo na tiskovni konferenci zavrnil angloameriške očitke, da doprinaša Čungking premajhen delež v borbi proti Japonski. Izjavil je, da lahko z isto pravico Čungking kritizira angloameriško bojevanje. Wu je opomnil na Pearl Harbour in na izgubo Filipinov, Singapura, Burme in zatvoritev burmanske ceste. Po Pearl Harbouru, ko so se bili Angloameričani prepričali o ogromni udarni moči Japonske, niso našli dovolj besed, da bi hvalili Čungking zaradi njegovega odpora napram Japoncem, danes pa nenadno govore o nezadostnem doprinosu. »Ta kritika ima svoje izhodišče v slabih angloameriških izgledih«, je izjavil Wu.

Stockholm, 5. maja. K nameravanemu potovanju severnoameriškega predsednika Wallaceja v Čunkging piše »Time«, da je potrebno zastaviti vprašanje, ali bo Wallace v Čunkgingu kaj prida prisrčno sprejet, kajti končno ga bodo tamkaj smatrali zgolj kot novega nosilca nadaljnjih obljub pomoči. Čunkging je v 3 zimah doživel že dovolj razočaranj z ameriškimi obljubami.

Odstop vodstva madžarske vladne stranke

Budimpešta, 5. maja. Predsedstvo stare madžarske vladne stranke »madžarskega življenja« je odstopilo. Min. predsednik Sztojay je kot predsednik vlade in strankin voditelj sprejel odstop na znanje. Medtem je bil osnovan tričlanski odbor za vodstvo poslov, čigar predsedstvo je prevzel bivši kmetijski minister grof Teleki. Poleg tega se je sestal odbor 6 poslancev, ki bo odločal o tem, kdo izmed 250 poslancev ima potrebno svetovno-nazorsko prepričanje in dobro voljo za sodelovanje z novo vlado.

Menemendzoglu izjavlja, da živi Turčija v krizi

Ankara, 5. maja. Turški zunanji minister Menemendzoglu, ki je trenutno v Smirni, je izjavil zastopnikom turškega tiska v razgovoru o ukrepih za letalsko zaščito v Carigradu, da ni treba pretiravati morebitnih nevarnosti, na drugi strani pa danes ni mogoče odkloniti misli glede možnega ogražanja, ker bi to lahko imelo težke posledice. Turčija živi trenutno v krizi. Dokler ne bo kritično stanje mimo, se mu mora dnevno življenje pač prilagojevati. Ako bi Turčija nekega dne zaradi obrambe svojih življenjskih interesov prijela za orožje, to ne bo smelo izzvati nikakega nepričakovanega presenečenja. Stalna pripravljenost in opreznost sta nujno potrebni. O turški zunanji trgovini z angloameriškimi državami je dejal minister, da normalno poteka. Vlada je podvzela ukrepe za zadostno preskrbo z vsem potrebnim blagom, ki ga je treba uvažati, in upa, da bo dosegla v prihodnjih mesecih ugodne uspehe.

Težkoče pri novačenju v francoskem Maroku

Milan, 4. maja. Kakor javlja Stefani iz Tangerja, so težke izgube degolističnih domačinskih čet na italijanskem južnem bojišču povzročile, da so pri novačenju med maroškimi domačini, ki so določeni za italijansko fronto, nastale ponovno nove težave, ki jih še vedno niso utegnili premagati. Te degolistične oblasti so v francoskem Maroku vpoklicale pod orožje letnike 1922 in 1923, vendar narašča med domačinskim prebivalstvom zaradi neugodnih poročil o postopanju in težkih izgubah domačinskih oddelkov, ki jih vedno pošiljajo v najsprednejše vrste, odpor proti vpoklicanju, ki je že ponovno vodil do težkih krvavih spopadov v Maroku.

Angloameriški pritisk na Portugalsko

Bern, 4. maja. V uvodniku, ki se bavi s španskim dogovorom glede volframa in s ponovnim anglosaškim pritiskom na Portugalsko piše »Bund«: Opozoriti moramo, da Portugalska ni le suverena država, temveč, da tudi ideološko in politično ne simpatizira z velesilo, ki so ji Anglosasi dali v Evropi tako veliko svobodo akcije. Portugalska je enako kakor Španija dežela, v kateri temelji politika na krščansko-meščanskih temeljih. Preden se bo odločila za kak pristanek, bo brez dvoma zahtevala jamstvo proti razširjenju komunizma in brezboštva v Evropi.

Kaj je novega

Komunisti so posod enaki. V rokah imam glasilo komunistične partije za Hrvatsko »Naprijed« z dne 3. februarja t. l. Na prvi strani prinaša ta list članek pod naslovom: »Izdajalska klika okoli Mačka«. V njem napada z vso silo bivšega voditelja Hrvatske seljačke stranke, da »hujska« ljudi proti komunistom in da sodeluje s četniki, te pa napada, da so po Mihajlovičevih navodilih upozorili pokol na Kozari planini.

Zanimivo je v tem lističu tudi poročilo o manjšinskih komunističnih brigadah v Hrvatski. Piše o češki brigadi »Jana Žižke«, katero baje sestavljajo pripadniki češke narodne manjšine, ki da so poslali pozdravne brzojavke masonu Benešu in češki diviziji v SSSR. Seveda pri tem poročilu ne govore prav nič o kakršnemkoli gverilskem boju v Češki sami zakaj Čehi so politično tako zreli, da vedo, da bi kakršnekoli uporniške akcije prinesle češkemu narodu le nepopravljivo škodo in bi razbile njegovo enotnost, ker bi jih tudi na Češkem takoj izrabili komunisti za sebe. Kakorkoli naj kdo govori, tega dejstva, da so Čehi trezni in mirni, ne more nihče zanikati, prav tako kot je tudi resnica, da se prav malo brigajo za Beneša, ki je v najtežjem času zapustil svojo domovino in postal voljno orodje v rokah židovstva.

Glasilo komunističnih tolovajskih krdel v Sloveniji pa piše v eni zadnjih številk o Francetu Rozmanu »Stanetu«, vrhovnem komandantu komunističnih odredov Slovenije. Odkrito priznava, da je Rozman pravi komunist, ki se je že kot mlad delavec priključil v Španiji rdečim ter tam končal »oficirsko šolo«. Postal je celo komandant nekega rdečega bataljona in je bil imenovan za kapetana komunistične vojske. Njegovo »odlično taktično sposobnost« so poznali ne le vsi Slovenci, člani komunistične legije v Španiji, temveč tudi Španci in »borci ostalih narodnosti«, to je ostali internacionalci in brezdomovinci, kakršen je tud sam »tovariš Stane«. Potepal se je po vsem svetu, ni mu bilo mar nikoli svoje domovine, toda ko se je izšolal v tujini, je prišel, da zvrne nanjo vse gorje komunistične revolucije.

Na drugi strani pa je spesnil neki Cvetko Zagorski pesmico na čast temu internacionalcu. Vsaka kitica se konča z besedama »tovariš Stane«.

Poleg je natisnjena himna Sovjetske zveze, ki jo je prevedel Mile Klopčič. Druga kitica se končuje: »Zvestobo do ljudstva učil nas je Stalin, za delo navdušil sovjetski je rod«. Naj bi si vtisnil v svoje »panslavistične« možgane te besede vsak tisti pametnjakovič, ki hoče po sili narediti iz štirih črk SSSR nekako slovansko državo Rusijo. Internacionalni komunisti so šli tako daleč, da za nje ne obstoja nikak ruski narod temveč le »sovjetski rod«.

Na četrti strani je »zadnji poziv« vsem moškim, sposobnim za orožje, da se javijo v NOV in POJ.»literat« Ignac Koprivec pa piše o velikih in gorostasnih »zmagah« komunističnih tolp. Piše o likvidiranju takih »belogardističnih« in nemških postojankah, ki jih sploh ni in jih nikdar ni bilo. Spodaj je ukaz o tolovajskem pozdravu s puško in brez puške. Pri slednjem je predpisano salutiranje s pestjo ob sencu, torej izrazito komunistično pozdrav.

Na naslednji strani pa piše to glasilo po poročilih boljševiške »Pravde« o katinski zadušnici. Prav cinično in nesramno poroča članič, kako so se zbrali k maši zadušnici sovjeti v družbi pripadnikov »Poljske divizije« v SSSR. Točijo krokodilje solze, tako da človeka popade bes spričo tako velike hinavščine, ki so jo zmožni ti internacionalni izkoreninjenci. Vsak Slovenec pa ne bo niti trenutka podvomil, da je bila komunistična GPU tista, ki je pobila toliko poljskih oficirjev, saj imamo že dovolj domačih zgledov. Imamo Krimsko jamo, Kočevje. Mozelj in še brezštevilne kraje, ki bodo našim potomcem govorile o bestialnem komunizmu, kakor govore pripovedke o nekdanjih grozovitostih Turkov. —ko

Kratke vesti z vsega sveta

Berlin, 5. maja. V Nemčiji zaposleni delavci z vzhoda bodo kmalu dobili nove značke v svojih narodnih barvah. Označeni bodo po svojem poreklu posebej Rusi, Ukrajinci in Belorusi.

Amsterdam, 5. maja. Britanska poročevalska služba javlja, da je ameriški vojni minister Stimson izjavil v četrtek na tiskovni konferenci, da so znašale ameriške izgube na vseh bojiščih do 30. aprila letos 158.302 moža.

Amsterdam, 5. maja. Britanska poročevalska služba javlja, da se je podtajnik Stettinius v četrtek vrnil v Washington s svojega obiska v Londonu.

Ženeva, 4. maja. V Zedinjenih državah bivajoči Britanci, vključno diplomati in ostali vladni uradniki, se ne bodo smeli vračati na kratkotrajne obiske v Anglijo, razen, ako bo njihovo potovanje zaradi državnih interesov nujno potrebno. Britanska poročevalska služba, ki je objavila te nove omejitve, dodaja, da ta ukrep ojačuje nadzorstvo nad potniškim prometom iz Velike Britanije, ki je bilo kot varnostni ukrep uvedeno 24. aprila. Nova uredba se nanaša na vse v inozemstvu nahajajoče se Britance in bo v veljavi do nadaljnje objave.

Budimpešta, 4. maja. Budimpeštanski radio je objavil, da bodo v Budimpešti in ostalih večjih mestih pričeli preseljevati žide v posebne židovske mestne dele. Preselitev bo v kratkem izvedena.

Lizbona, 4. maja. Tajnik tukajšnjega madžarskega poslaništva je v torek uradno prevzel posle opravnika poslov madžarske vlade, ker je dosedanji poslanik odšel v emigracijo in je izgubil madžarsko državljanstvo.

Milan, 29. apr. Vojni minister maršal Graziani in tajnik stranke minister Paolini sta objavila uradno izjavo da je pristop članov italijanske oborožene sile vsake stopnje v fašistično-republikansko stranko odslej nemogoč. Vsi oni člani oborožene sile, ki so že pristopili k fašistično-republikanski stranki, ali oni, ki so vložili pred 23. marcem svojo prošnjo za sprejem v stranko, obdrže lastnost pristaša stranke, vendar ne bodo vršili v času izpolnjevanja svojih vojaških dolžnosti nobenih političnih poslov.

Papirna nabirka Slovenskega Rdečega križa

Ljubljana, 6. maja

Že od začetka vojne opravlja Slovenski Rdeči križ važno človekoljubno poslanstvo. Nikogar ni med nami, ki bi njegovega dela vsaj na splošno ne poznal in ne cenil. Ogromne vsote je v tem času nabral in razdal med potrebne vojne žrtve. Skrbel je za hrano, za stanovanje, za obleko potrebnim negoval bolnike, iskal pogrešance, ustvarjal zveze med domačini in njihovimi svojci v tujini, posredoval paketno in pisemsko službo, se trudil za povrnitev internirancev iz Italije in jih na tisoče pripeljal nazaj v domovino. Za to delo pa so potrebna velika denarna sredstva. Res je sicer, da posveča pokrajinska uprava njegovemu delu vso pozornost in mu daje izdatno pomoč, toda ljudska beda in stiska je danes tako velika in tako splošna, da je samo z uradno pomočjo ni mogoče ublažiti.

Da si zagotovi večji dotok denarnih sredstev za svoje delo, se je Slovenski Rdeči križ odločil izvesti nabirko starega nerabnega papirja, od čigar prodaje si obeta znatnih dohodkov. Nabrani papir bo prodajal v papirnico, ki je danes zaradi naših domačih razmer v zadregi za celulozo in še mnogo bolj prisiljena predelavati star papir kakor v rednih razmerah. Z nabirko Slovenskega Rdečega križa bo mogla dobiti papirnica izdatne količine papirja v predelavo, ki ji bodo omogočile nadaljnje obratovanje, našemu trgu pa dale potrebne množine novega papirja.

Papirna nabirka Slovenskega Rdečega križa je deležna oblastvene podpore. Pokrajinska uprava jo je uradno odobrila in naročila vsem državnim in samoupravnim uradom in ustanovam, da odberejo iz svojih arhivov vse nerabne spise in knjige in ves odbrani papir brezplačno izroče Slovenskemu Rdečemu križu. To delo se v državnih in samoupravnih uradih že opravlja in dokaj papirja je Slovenski Rdeči križ tudi že prevzel, vendar to zdaleka ne bo zadoščalo. Treba je, da tudi zasebniki izdatno podpro akcijo. Naši trgovski in industrijski obrati in druga podjetja ter zasebniki imajo na stotisoče kilogramov starega papirja, ki predstavlja zlasti v teh časih ogromno narodno premoženje, pa ostaja neizrabljeno in trohni delno v zapuščenih shrambah in kleteh, delno pa se uničuje brezplodno s požiganjem. Da reši tudi ves ta papir sebi in narodnim potrebam v gospodarsko korist, se je Slovenski Rdeči križ odločil izvesti v Ljubljani nabirko starega papirja in papirnih odpadkov v najširšem obsegu.

V bližnjih dneh bodo prejeli trgovski in drugi zasebni obrati, podjetja in ustanove vabilo Slovenskega Rdečega križa da zberejo ves stari nerabni papir in mu ga darujejo. V kratkem pa bo izvedena tudi nabirka od hiše do hiše, od družine do družine.

Prepričani smo, da bo slovenska javnost s simpatijami spremljala papirno nabirko Slovenskega Rdečega križa in storila vse, da bo uspela.

Gospodarstvo

Sovjetski proračun

Po proračunu Sovjetske zveze za leto 1944 znašajo predvideni vojni izdatki v tekočem letu 128.4 milijarde rubljev nasproti 124.7 milijarde v letu 1943. K tem številkam ugotavlja »Völkischer Beobachter«, da se je celotni sovjetski proračun od leta 1930 do 1940 dvigal povprečno za 32.5% na leto, med ko so se števila v razdobju od 1940 do 1944 povečala le za 9 odstotkov.

V vseh drugih državah, ki so v vojni, so javni izdatki silno narasli; le v sovjetski zvezi so ostali na prejšnjem stanju, to pa zaradi tega, ker so imeli v Sovjetski Rusiji že prej pravi vojni proračun. Dvajset let se Sovjetska Rusija po načrtu oborožuje v izrazito ofenzivni nameri in z željo, da se izzove svetovna revolucija. Sedanja vojna je razkrila, kako ogromen oboroževalni potencial si je zgradila Sovjetska Rusija. Vsi drugi narodi so se omejili na to, da ustvarijo za primer vojne organizatoričen okvir, ki naj bi potem omogočil vključiti v službo vojne vso moč naroda. Sovjetska zveza pa je bila že v stanju totalnega oboroževanja, ko se je pričela 22. junija 1941 brezprimerna borba na vzhodu. Že v prvih vojnih mesecih je Sovjetska zveza vrgla na tehtnico tako mero borbene moči, kakor je niti strokovnjaki niso pričakovali. Ogromne materialne izgube je lahko nadomestila, kajti vsi industrializacijski napori so v dobi raznih petletk služili izključno oboroževanju.

Omejitve civilne potrošnje, ki so jih morale uvesti vse vojujoče se države, ne pomenijo nič v primeri s pomanjkanjem, ki so ga Sovjeti skozi dve desetletji naložili svojim narodom z namenom, izvesti oboroževanje v še ne doseženem obsegu. Milijoni nemških vojakov so se v Sovjetski zvezi lahko prepričali o tem, na kakšno pomilovanja vredno življenjsko raven je bilo potisnjeno prebivalstvo samo zaradi tega, da se omogoči oboroževanje z namenom zavojevanja Evrope. Vsa ta strašna lavina, bi se z elementarno močjo usula na zapad, če je ne bi Führer s svojo historično odločitvijo v letu 1941 v zadnjem trenutku razbil. Vojske zaveznikov so takrat naletele na že skoro pripravljen pohod, ki naj bi rdečo armado privedel v srce Evrope. Ni bolj primitivne laži, kakor trditev, da je Moskva pripravljala oborožitev samo za obrambo. Na razpolago je cela biblioteka dokumentov za vrsto let nazaj, ki dokazujejo, da so imele sovjetske vojske predvsem nalogo napasti in vojno prenesti čim prej v druge dežele ter jih v zvezi s tamošnjimi sekcijami tretje internacionale boljševizirati.

Nemška vojska je skupaj z zavezniki izvršila svojo zgodovinsko nalogo, četudi sta Anglija in Amerika podpirali boljševike z obsežnimi dobavami orožja in čeprav sta nemško borbeno moč vezali na drugih mestih. Sovjetska zveza je morala utrpeti izgube, ki so bile večkrat večje, kakor so znašali izpadki branilcev Evrope.

Če se upoštevajo gigantski napori Sovjetov, da preplavijo Evropo, in če se upošteva, da so bili prisiljeni v gotovi meri obnavljati po vojni porušene pokrajine, tedaj je tem bolj presenetljivo dejstvo, da se je vojni proračun v primeri z izdatki v mirnem času komaj dvignil. Vse to dokazuje, da razvojne sile Sovjetov niso neomejene in da so bile v vojni v znatni meri potrošene velike storitvene rezerve, ki so jih Sovjeti v 2 desetletjih gladovanja nakupičili za vojno in svetovno revolucijo. Dejstvo, da Stalinu ni bilo prepuščeno, da bi sam določil trenutek za uporabo vojne sile, je Evropo rešilo pred katastrofo, ki ji je bila namenjena od Moskve.

GOSPODARSKE VESTI

= **Iz zadružnega registra.** Pri Zadružni zvezi v Ljubljani je bil zbrisan član upravnega odbora Ivan Platiša, vpisan pa Anton Babnik, poslovodja v Ljubljani. — Pri Gospodarski zadrugi, nabavni in prodajni zadrugi v Ljubljani, je bil izbrisan pooblaščenec Jakob Petar, vpisan pa pooblaščenec Ludvik Korče, poslovodja v Ljubljani. — Pri Gospodarski zadrugi Vajenški dom v Ljubljani, je bil zaradi smrti izbrisan član upravnega odbora Avgust Martinčič, vpisan pa Ivan Krvina, urarski poslovodja v Ljubljani. — Pri Kreditni zadrugi uslužbencev železničarskih gospodarskih ustanov v Ljubljani je bil izbrisan član upravnega odbora Vladimir Gvardjančič, vpisan pa Franc Pureber trgovski pomočnik v Ljubljani. — Pri Vzajemni pomoči, kreditni zadrugi z o. j. v Ljubljani, je bil izbrisan član upravnega odbora Josip Mirtič vpisan pa Matko Štefe, uradnik v Ljubljani. — Pri Ljudski posojilnici v Novem mestu sta bila izbrisana Viktor Šonc, dosedanji član upravnega odbora, in Zinka Bajželj, pooblaščena uslužbenka iz Novega mesta.

= **Racionalizacija obrtniških popravil v Nemčiji.** V Nemčiji je bil izdan seznam 60 različnih vrst predmetov, ki se lahko dajo v popravilo. To so predvsem razne vrste rezil, bicikli, radijski aparati, kuhinjska posoda, ure, mobilje, nalivna peresa, razna delovna oblačila itd. 16.000 združenj obrtnikov je med tem uvedlo posebno službo za popravila. Združenja so izbrala take obrate, ki so v stanju popravila v redu izvrševati, pri čemer so bili določeni predvsem taki obrati, ki iz vojnih razlogov ne morejo več izvrševati prvotne obrti. Tako je na pr. določeno, da izdelovalci srebrnih izdelkov popravljajo kuhinjsko posodo. Ustanovljene so bile tudi skupne popravljalnice, v katerih izvršujejo popravila vojni ujetniki ali inozemski delavci pod vodstvom mojstrov. To so predvsem popravljalnice za čevlje in obleke. Za popravila posameznih predmetov so bili ustanovljeni specialni obrati, tako za popravilo ur in kuhinjske posode. V velemestih so ustanovili posebne popravljalnice za budilke. Tam, kjer kapaciteta obrtnih obratov ne zadošča za izvršitev vseh popravil, se prenesejo taka popravila v druge dežele. Tako so na pr. v Pariz in Besancon poslali na popravilo že 120.000 ur. Ta način pošiljanja ur na popravilo v Francijo se je prav dobro obnesel.

= **Italijanska proizvodnja sintetičnih tekočih goriv.** K letnemu poročilu italijanske družbe Azienda Nazionale Idrogenazione Combustibili (Anic) prinaša »Kölnische Zeitung« nekaj zanimivih informacij o napredku, ki je bil dosežen v Italiji na področju proizvodnje sintetičnih tekočih goriv. Ob koncu leta 1942 so bile dovršene v Livornu družbine naprave za proizvodnjo tekočih goriv iz črnega premoga odnosno katrana. Te naprave so bile v septembru lanskega leta prenešene v področje, ki je za sovražne letalske napade težko dostopno. Družba vzdržuje velik znanstveni laboratorij s poskusnimi obrati, kjer izdelujejo predvsem za proizvodnjo potrebne katalizatorje. Glede izdelovanja in uporabe takih katalizatorjev je bil v lanskem letu navzlic vojni dosežen pomemben napredek, ki omogoča, da katalizatorjev ni treba več uvažati iz inozemstva. Istočasno je uspelo z novimi vrstami katalizatorjev doseči pri pridobivanju bencina iz premoga znatno zboljšanje kakovosti proizvoda. Uspelo je tudi izdelovanje prvovrstnih belih parafinskih olj, ki se uporabljajo za zdravstvene svrhe. Pomemben je tudi napredek, dosežen pri oksidaciji parafina in parafinskih olj, ki omogoča proizvodnjo mastnih kislin za izdelovanje mila. Družba, ki obratuje z glavnico 750 milijonov lir je lani dosegla čisti dobiček 55.9 milijona lir. Ta dobiček je sicer nekoliko manjši, kakor v prejšnjem letu, vendar dopušča izplačilo 7% dividende.

= **Obvezna oddaja živine na Madžarskem.** Madžarska vlada je izdala novo naredbo o oddajni dolžnosti za kmetijske proizvode v novem gospodarskem letu. Lani uveden sistem oddajnih enot je le malo spremenjen. Za vsako zlato krono katastralnega čistega dohodka orne zemlje je določenih 40 pšeničnih enot; od tega odpade 10 enot na krušno žito, 10 enot na maščobe, 13 enot na razne proizvode po prosti izbiri in 7 enot na meso in živino. Na novo je vključena oddaja živine odnosno mesa v celotni oddajni sistem po pšeničnih enotah. Čeprav je bilo skupno število enot, ki jih je treba oddati na vsako zlato krono katastrskega čistega dohodka, znižano od 50 na 40, je na drugi strani predpisano, da se mora od vsakega orala oddati najmanj 120 pšeničnih enot, največ pa 800 enot, kar je različno po kakovosti zemlje in po različnem načinu izkoriščanja dotičnega zemljišča. Oddajno dolžnost za maščobe lahko kmet krije bodisi z oddajo mleka, masla ali smetane ali z oddajo oljaric. Na enote za meso lahko kmet odda bodisi klavno živino ali perutnino, ribe, divjačino ali pa jajca. V novi naredbi je tudi značilna določba, da se prvič lahko zadosti oddajni dolžnosti tudi s pridelovanjem gumijastih rastlin in je kot taka rastlina predviden kok sagis.

Bibliofilska izdaja Tavčarjevega »Cvetja v jeseni« je podarjena Slovenskemu Rdečemu križu in škofijski dobrodelni pisarni. Z nakupom knjige boste podprli delo teh dveh ustanov. Cena izvodu je dvesto lir.

Obvestila Slovenskega Rdečega križa

Zahvale. Slovenskemu Rdečemu križu so darovali: gg. Prešeren I. in M., Dalmatinova 3, 100 lir v počastitev spomina blagopokojnega g. Čebohina Martina; g. Perkavec Albin 40 lir; ga. Verbič Ivanka 300 lir v počastitev spomina blagopokojnega g. dvornega svetnika M. Gabrijelčiča. Prisrčna hvala!

Poziv. V paketnem oddelku, Vidovdanska 6, naj se javita odpošiljatelja paketov za Steržaja Vinka in Krušiča Josipa v Dachauu.

Kronika

* **Smrt junaškega letalca.** S poleta proti sovražniku se ni vrnil stotnik Alojz Lechner, skupinski vodja v nekem krdelu lovskih letal. Lechner je bil še pred nekaj tedni odlikovan od Führerja z viteškim križcem železnega križa.

* **Nove znamke nemške pošte.** Minister za pošto in brzojav je izdal šest novih posebnih znamk, ki so izšle z istimi slikami kakor leta 1939, vendar pa v novih barvah. Znamke predstavljajo vrednost 6+4, 8+12, 12+18, 16+24, 20+30 ter 24+36 pfengov. Osnutke za znamke je izvršil grafik von Axler-Heutfass.

* **Novi rektorji italijanskih univerz.** S posebnim dekretom, ki ga je podpisal Mussolini, so bili imenovani za nove rektorje: na univerzi v Bologni prof. Goffredo Coppola, na univerzi v Florenci prof. Mario Marsili-Libelli, na univerzi v Ferrari prof. Filippo Calzolai, na univerzi v Genovi prof. Giovanni Alfero, na univerzi v Milanu prof. Giuseppe Menotti, na univerzi v Padovi prof. Giuseppe Gola, na univerzi v Turinu prof. Azzo Azzi in na univerzi v Benetkah prof. Alfonso Pietri Tonelli.

* Pošte smejo zopet sprejemati navadne in priporočene dopisnice in pisma s pismenimi sporočili za Portugalsko, Španijo, Švedsko, Švico in Turčijo.

Lastnikom tombolskih tablic knjižne tombole Zimske pomoči

Izžrebane številke knjižne tombole, ki so potrebne za dvojke (dve številki v eni vodoravni vrsti), bodo objavljene v našem dnevniku v nedeljski številki in po radiu v soboto ob pol 20. ter v nedeljo 7. maja opoldne med običajnimi poročili.

Tablice, s katerimi je zadeta dvojka skrbno varujte in z njimi *ne igrajte dalje, ker morate dvigniti dobitek dvojko, t. j. 5 knjig.*

Z ostalimi tablicami igrajte, ko bodo objavljene prihodnje številke za troike. Te številke bomo objavili v soboto 13. maja in v nedeljo 14. maja.

Dobitke bomo delili takoj ko bodo knjige popolnoma dotiskane, predvidoma od 22. maja dalje. Nihče, kdor zadene kak dobitek, naj ne bo v skrbeh, da bi ga ne dobil. Oddelek za tombolo bo vodil natančno evidenco in bo v torek dne 9. maja objavil številke onih tablic, ki bodo zadele dvojke. Vse ostale podrobnosti bomo objavljali sproti v dnevnikih.

Dvojke bodo dobile naslednje knjige:

1. Jurčič: Cvet in sad, iz ilustracijami prof. S. Šantla;
2. Gregorčič: Oljki, z ilustracijami akad. slikarja Gvidona Birolle;
3. Dular: Krka umira, z ujedankami akad. slikarja Rika Debenjaka, ali dr. Bevk: Po živalskem svetu (ilustrirana knjiga);
4. Julij Slapšak: En starček je živel, z ilustracijami akad. slikarja F. Podrekarja;
5. Narte Velikonja: Anekdote, s karikaturo F. Podrekarja.

Iz Ljubljane

u— **Novi grobovi.** Po dolgotrajni mučni bolezni je v 34. letu starosti umrla ga. Marija Hočevarjeva, rojena Bartol. Za njo žalujejo soprog Karel, sinova Marjan in Dušan ter drugo sorodstvo. Dobro ženo in mater bodo spremili k večnemu počitku v soboto ob pol 15. iz kapelice sv. Petra na žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Dotrpela je ga. Katarina Hiršmanova. Za njo žalujejo soprog Mihael, hčerki Mihaela, poročena Lozej in Marija, poročena Lukan ter sinovi Stanko, Jože, Alojz, Viktor in Roman. Pogreb blage rajnke bo v soboto ob 15 iz kapele sv. Antona na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Za vedno je zapustil svojce policijski stražnik v pokoju g. Andrej Mežek. Na zadnji poti ga bodo spremili v soboto ob 16 z kapele sv. Andreja na žalah k Sv. Križu. — Umrl je preglednik finančne kontrole g. Simon Rekar. Zapustil je soprogo Ivanko, hčere Marico, Ivo, Milko in Reziko, sina Cirila in drugo sorodstvo. Pogreb dragega pokojnika bo v soboto ob pol 16 iz kapele sv. Jakoba na žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim naj bo ohranjen lep spomin, njihovim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Popis obdelane zemlje.** Mestno županstvo znova opozarja vse obdelovalce, tako lastnike kot najemnike posestev ali samo njiv in vrtov, ki leže v območju mestne občine, naj takoj vložé prijave — če tega še niso storili — pri mestnem gospodarskem uradu v Beethovnovi ulici 7, v sobi 15, kjer dobe tudi potrebne tiskovine in vsa pojasnila. Pripominjamo, da je rok za naznanila že minul ter naj zato zamudniki hite, da se izognejo posledicam. Od dolžnosti prijave obdelane zemlje so izvzeti samo oni obdelovalci vrtov, ki sade in pridelujejo samo zelenjavo za lastno uporabo.

u— **Pritožbe na nesnago ob Dolenjski cesti** se večkrat ponavljajo, pri tem pa ljudje mislijo, da je pomanjkljivosti kriva mestna občina, čeprav bi javnost lahko že davno vedela iz neprestanih pojasnil, da je Dolenjska cesta v oskrbi državne cestne uprave, ki vzdržuje tudi obcestne jarke. Pred kratkim so tudi vsi občani lahko čitali opozorilo mestnega fizikata, namenjeno posebno gospodarjem ob Ižanski in Dolenjski cesti, naj ne širijo kužnih bolezni s tem, da zanemarjajo jarke ter vanje napeljujejo vse odtoke iz svojih hiš. Mestno županstvo v tem pogledu gotovo prav vestno stori svojo dolžnost, saj vsestransko skrbi za higieno, čeprav marsikateremu površnežu to ni všeč, češ da občina sitnari zaradi vsake malenkosti, ki je proti predpisom.

u— **Pomočnice za hišno prvo pomoč ob letalskem napadu,** ki so napravile teoretični del tečaja, imajo priliko vaditi se tudi praktično za prvo pomoč, in sicer bo deveti tečaj v ponedeljek 8. maja, deseti tečaj v torek 9 maja, enajst itečaj v sredo 10. maja in dvanajsti tečaj v četrtek, 11. maja, vsak dan od 17.30 do 19.

—u **Občni zbor zadruge »Novinarski dom«** bo v nedeljo 14. maja ob pol 10. v Novinarskem domu z običajnim dnevnim redom.

u— **Spremenljivo vreme** smo dobili zadnje dni in sonce se kar ne more več uveljaviti, Pod vplivom snega, ki počiva na bližnjih hribih in planinah, je ozračje še nadalje ohlajeno in živo srebro čez dan ne sega nad 15° C. V četrtek čez dan smo imeli nekaj vetra in dežja, proti večeru pa se je ozračje umirilo. Noč je bila jasna, toda petek je bil ves zamrežen in se je izpod sivih oblakov neprestano ponujal dež. Maj nam torej v svojem začetku še ni pokazal prijaznega lica. Seveda pa priroda nemoteno klije in se razcvita dalje. Kostanji so se razcveteli, prav tako španski bezeg, in z mnogih vrtov se širi prijeten vonj, ki nas zlasti ob večerih prijetno prepričuje, da pomlad zmaguje na vsej črti.

u— **III. matineja glasbene šole »Slogeg** bo v nedeljo 7. maja ob 10. v šolski glasbeni dvorani. Matineja je namenjena violinski sonati romantične dobe. Na sporedu so sonate J. Brahmsa, C. Francka in E. Griega, ki jih izvajata g. Dermelj Albert (gosli) in g. Lipovšek Marjan (klavir). Kot nadaljevanje prvih dveh matinej naj tretja pokaže, kako je sonato oblikovala doba romantike, nadaljujoč delo klasikov.

u— **Namesto cvetja** na krsto blagopokojne ge. Berte Zamida je darovala rodbina dr. Jenka Ivana 200 lir za slepe.

u— **Ali veste,** kje dobite Vaše fotografije res lepo izdelane v naravnih barvah? Pri foto »Justi«, nasproti nebotičnika!

u— **Vaše slike** naredimo v naravnih barvah najlepše, najhitreje in najceneje. Otroke fotografiramo v 12 pozah ali več. Slike za legitimacije izgotovimo na želo takoj. Foto »Justi«, nasproti nebotičnika!

u— **Nesreče.** Na zdravljenje v ljubljansko bolnišnico so zadnje dni sprejeli spet več ponesrečencev. Desno nogo si je zlomila pri padcu s klopi 4 letna hčerka hišarja Anica Zgončeva z Blok. Popadljiv pes je ugriznil v desno nogo 3letno hčerko posestnika Pavlo Japljevo iz Tomišlja. S tramvaja je padel in se poškodoval na glavi 38 letni progovni delavec Leopold Kumar iz Ljubljane. 3 letno hčerko trgovca Antonijo Godčevo iz Grosuplja je na domačem dvorišču pohodil konj in ji poškodoval levo nogo. Žrtev popadljivega psa je bila tudi 27-letna tovarniška delavka Slavka Lindičeva, ki jo je v Mostah ugriznil neznan pes v desno nogo. 7 letni hčerki posestnika Mihaeli Predaličevi iz Strahomera je slamoreznica odrezala prste na desnici. 36 letni delavec Anton Kržič iz Starega trga pa je padel s skednja na koso in se porezal na desnici.

2 do 4 prazne prostore

ZA PISARNO IN SKLADIŠČE potrebujemo takoj.

Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »CENTER 5«. J-775-I

Z Gorenjskega

Nova infekcijska bolnišnica na Golniku. V navzočnosti zastopnika gauleiterja, Natmessniga so otvorili te dni na Golniku novo bolnišnico za nalezljive bolezni. Ob tej priliki je razvil vodja golniških bolniških ustanov dr. Herman Samonigg sliko o postanku in razvoju nove bolnišnice. Podal je tudi poročilo o delu, ki je bilo izvršeno za zdravstveno stanje gorenjskega prebivalstva v zadnjih treh letih. V tem času je bilo na Golniku sprejetih 19.726 oseb, med njimi 837 bolnikov z nalezljivimi boleznimi. Infekcijske bolnike so najprej nameščali v posebnem improviziranem oddelku, dotok bolnikov pa je vodstvo bolnišnice naravnost silil, da je naposled pridružilo ostalim objektom še oddelek za nalezljive bolezni. Dela za zgraditev novega poslopja so se začela meseca julija 1924 in stavbno vodstvo v Kranju jih je pod nadzorstvom inž. Justa tako pospešilo, da razpolaga danes bolnišnica na Golniku z 90 novimi posteljami za nalezljive bolezni. Vsem sodelavcem pri novi zgradbi je bila izrečena za njihov trud prisrčna zahvala.

Zborovanje v Kranju. V Kranju so se na poziv krajevnega skupinskega vodje sestali politični zaupniki okrožnega vodstva v kranjskem okraju. Na tem zborovanju je imel okrožni vodja dr. Pflegerl nagovor, v katerem se je uvodoma spominjal žrtev v Žabnici in Smledniku. Nato so poročali krajevni voditelji o položaju v svojih okrajih in iz njihovih poročil izhaja, da obnovitveno delo povsod napreduje. Izmenjava misli na podlagi izkustev je dala mnogo pobud za bodoče delo. Okrožni vodja dr. Pflegerl je na koncu razdelil svojim sotrudnikom odlikovanja, katera jim je podelil Führer

Čestitke ob četrti obletnici izkrcanja v Narviku. Ob četrti obletnici nemškega izkrcanja v Narviku je poslal generalni polkovnik Dietel Gauleiterju drju Rainerju prisrčno pozdravno brzojavko z najboljšimi željami za usodo koroške domovine.

Odlikovanje dveh železniških uradnikov. Z vojnim križcem 1. razreda z meči je bil odlikovan inspektor državnih železnic Anton Pakrac, postajenačelnik v Bohinjski Bistrici. Z vojnim križcem 2. razreda z meči pa je bil odlikovan postajenačelnik na železniški postaji Rateče—Planina Robert Koch. Oba odlikovanca sta prejela priznanje za delo, izvršeno v železniški službi na Gorenjskem.

V Celovcu je umrla soproga revidenta državnih železnic Alma Selingerjeva roj. Treven v 48. letu svoje dobe.

Če se otroci igrajo s patrono. V Magdalenskem gozdiču pri Beljaku so trije otroci našli na tleh ležečo patrono. Eden izmed njih je bil tako nepreviden, da je patrono pobral, nakar mu je eksplodirala v rokah. Pri tem je bil težko poškodovan 13-letni Adolf Majerič, ki mu je patrona izbila levo oko, in 12letni Herbert Pretota, ki ima poškodovano levo roko. Prvega so odpeljali v celovško, drugega pa v beljaško bolnišnico.

Iz Trsta

Tržaški škof v Rojanu. V nedeljo 7. t. m. bo rojanska župnija sprejela tržaškega škofa mons. A. Santina, ki bo imel po petih letih kanonično vizitacijo v omenjeni župniji.

Novi sedež prehranjevalnega urada na Opčinah. Občinski prehranjevalni urad na Opčinah posluje odslej za občine Opčine, Trepče, Gropado in Bazovico v ulici Vena št. 4 na Opčinah.

Začasno ukinjeni vlaki. Z veljavnostjo 4. maja so začasno ukinjeni sledeči vlaki na progi Trst—Benetke: Vlaka, ki sta odhajala iz Benetk ob 12.15 ter 18.55 ter vlaka, ki sta prihajala iz Benetk ob 19.5, iz Portogruara ob 11.53.

Zopet reden tramvajski promet. V skladu z novo policijsko uro, ki je podaljšana do 23, je bil na novo vzpostavljen redni tramvajski promet. V smislu razglasa tržaške prefekture je v Trstu zatemnitev od 21.30 do 5.

Cena moki. V skladu z navodili komisarja za cene v pokrajinah Trst, Furlanija, Gorica, Istra ter Kvarner je od 1. maja dalje veljavna cena moki po 1.70 kg.

Pričetek pouka na Dantejevem liceju. Pričenši s 5. majem se je zopet pričel redni pouk v vseh razredih Dantejevega liceja.

Smrtna kosa. Te dni so umrli med drugim v Trstu 48-letna Kristina Babič, 71-letni Viktor Dragovina, 54 letni Simon Krstič, 52 letni Henrik Levc, 86 letna Matilda Danev vd. Cerkvenik, 77-letna Roza Tranc vd. Jurišič, 49 letni Herman Stückler, 73 letni Jožef Černe, 45 letni Lucijan Juvan, 84 letna vdova Hema Morpurgo, 24 letni Marij Cijan, 76 letna Neža Kodelja, 46 letni Jožef Trevisan, 53 letni Emidij Fakin, Rajmund Tuznič, 49 letna Gabrijela Grah in Nevij Zudič.

Ponesrečenci in poškodovanci. 17 letni mehanik Miklavž Masorotto, ki stanuje v ulici Sv. Daniela št. 3, je hotel stopiti v tramvaj proge št. 8. Po nesreči je padel na tla in obležal z zlomljeno desno nogo. — Pri delu v obratu »Ilva« se je ponesrečil 25 letni Julij Zorzet iz ulice Dolgo nabrežje št. 7. — 74 letna gospodinja Ivanka Primožič si je pri padcu zlomila levo stegnenico. — Pri delu se je porezala po desnici 44 letna postrežnica Ana Moretti. Ponesrečenci se zdravijo v tržaški bolnišnici, kamor so se zatekli tudi 17 letni dijak Marij Ambrožič iz Telovadne ulice, 24 letna Marija Tonkli iz ulice Madonnina številka 3, ki ima poškodbe po nosu ter levem očesu, 11 letni Marcel Kordet iz Riguttijeve ulice št. 4 in 16 letni Ugo Zar iz ulice Sv. Frančiška 40. Vsi štirje so imeli smolo, da so doživeli neprijetno srečanje z zelo agresivnimi osebami. Ambrožiča je nabunkal neki natakar, Tonklijevo njena ne ravno »prijazna« sestra Gizela, Kordeta neki mali sovrstnik, Zaro pa neki gospod, ki ga Zara bojda ne pozna.

Smrtni padec. 40 letni delavec Emil Flego iz Škednja št. 511 je padel tako nesrečno, da se je pobil po vsem telesu. Poškodbe so bile smrtonosne. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico, kjer pa je za poškodbami podlegel.

Na 20 let ječe obsojeni gasilec. Pred posebnim sodiščem za javno varnost v Trstu se je moral te dni zagovarjati 36letni gasilec Franc Lucatello, ki pripada gasilskemu oddelku tržaškega Bošketa. Obtožen je bil da je ukradel 14. aprila prt in 20 pričev, last Eveline Lorencutti iz Tržiča, ki je morala zapustiti svoje stanovanje ob napadu sovražnih letal. Ker je Lucatello zlorabil svoj poklic gasilca, je bil pred posebnim sodiščem obsojen na 20 let ječe in 20.000 lir globe.

Iz Gorice

Obrok soli za maj. Pokrajinski prehranjevalni odsek v Gorici objavlja, da se razdeljuje sol po 100 g na osebo za pol meseca maja. Ostalih 100 g prejmejo potrošniki v drugi polovici meseca.

Poletje ni več daleč. Sončna Gorica je vsa v vzdušju pomladi. Goriška dekleta nosijo lahke obleke, pripekajoče pomladno sonce pa že oznanja bližnjo poletno vročino.

V Renčah se je pripetila usodna nesreča. 51 letni Jožef Zaj iz Renč in 44 letni mizar Karol Markič iz Vrtojbe sta našla izstrelek, ki je eksplodiral in ju ranil. Zatekla sta se v goriško bolnišnico.

Med košnjo je eksplodirala bomba in ga smrtno nevarno ranila. 13 letni Alojz Pecorari iz Sv. Lovrenca (Moša) je kosil travo. Pri tem je zadel s koso ob ročno bombo, ki je ni videl. Bomba je eksplodirala. Številni drobci so ranili Pecorarija po vsem telesu. Nesrečnega dečka so prepeljali v bolnišnico. Njegovo stanje je precej resno.

Nobenega sledu ni za 18letnim pekom Leopoldom Bratino iz Gorice. Zaposlen je bil v neki pekarni v ulici Formica. Preteklo soboto je šel zjutraj na delo, pa se ni več vrnil. Zaskrbljeni starši so obvestili o tem goriško policijo.

Vsak dan nezgode. Na levici se je poškodovala med delom 32letna gospodinja Elvira Simčič iz Morellijeve ulice. Kovinski drobec je ranil delavca Mihaela Lukmana. 32letni kurjač Valentin Mozetič iz goriške okolice se je pri padcu pobil po desnem kolenu. Pri nogometu sta se ponesrečila 14letni učenec Alfred Strgar iz Gradišča in 18lteni dijak Štefan Paximadi, ki ima zlomljeno desno ključnico. — 19letni mizar Silvo Klement iz Krmina se je ranil na levici. — Na desni podlahtnici ima poškodbe 42letni kurjač Andrej Zamar. Ponesrečenci se zdravijo v goriški bolnišnici.

Škodo 100.000 lir ima 47 letni posestnik Peter Giacomini iz Moše pri Caprivi. Oboroženi rokovnjači so vdrli ponoči v njegovo stanovanje ter mu odpeljali iz hleva dve kravi in telička. Razen tega jim mora izročiti 8 kg suhega mesa. Oblastva se zanimajo za oboroženе rokovnjače.

V Vrtojbi se v zadnjem času zmerom kaj pripeti. Sedaj so izginila delavcem štiri kolesa. Oškodovani so Lucijan Spanger iz Gorice, delavec Gino Peveoti iz Borganana in dva mlajša delavca iz Krmina. Skupna škoda je nad 10.000 lir.

Nova kolesa zamenjujejo s starimi. Med tatovi koles so tudi nekateri, ki so vsaj nekoliko »prizanesljivi«. Če je kolo novo, ga sicer odpeljejo, vendar postavijo na njegovo mesto staro ter že obrabljeno. To se je pripetilo med drugim 33letni gospodinji Rozini Giotto, doma iz Pevme. Bila je v Gorici po opravkih pri Rdečem križu v Garibaldijevi ulici. Svoje kolo, ki je bilo skoro popolnoma novo, je pustila pred poslopjem. Ko se je vrnila čez pol ure, je našla na kraju, kjer je pustila svoje kolo, neko drugo kolo, ki je bilo le v obliki podobno njenemu. O zadevi je obvestila goriško policijo.

Tatvine v krminski okolici. V naselbini Krminski Hrib so se pojavili drzni tatovi, ki so oškodovali 50 letnega kmeta Stanislava Suščka in 76 letnega kmeta Antona Trpina. Kmetu Hanibalu Vecchietu so odpeljali tri goveda. 2500 lir gotovine so odnesli 20 letni Ivanki Medeot iz Moše. Oblastva poizvedujejo za tatovi.

Beležnica

KOLEDAR:
Sobota, 6. maja: Janez.

DANAŠNJE PRIREDITVE:
Kino Matica: Ešnapurski tiger.
Kino Sloga: Opereta.
Kino Union: Romantična snubitev.
Kino Moste: »Akrobat Sch-ö-ö-n«.

DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Komotar, Vič — Tržaška cesta.

ZATEMNITEV
je strogo obvezna od 21. do 5. ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 6. maja, ob 18: **Lepa Vida.** Red Sobota.
Nedelja, 7. maja, ob 18: **Matura.** Izven. Cene od 24 lir navzdol.

*

»Lepa Vida«. V tej igri je prikazal Ivan Cankar svet pesniških ljudi, ki hrepenijo po luči, lepoti in dobroti, ki jim je realno življenje ne daje. V nasprotju k njim pa je pokazal druge ljudi, srečne otroke realnosti, ki iz lastne moči in zdravja žive trdno, zakoreninjeni v realnem življenju in najdejo popolno uteho vseh svojih želja v njem. Igrali bodo: Šaričeva, Kraljeva, Jan, Debevec, Korošec, M. Skrbinšek, Gregorin, Ukmar-Boltarjeva, Cesar, Starič. Režiser: C. Debevec. Scena: A. Gerlovičeva. Kostumi: Dagmar Kačerjeva.

Fodor: »Matura«. Prisrčnost, humor in lahkotnost so spleteni okrog resnobnega jedra in povezani v tri dejanja, ki so slika trenj mladostnih zanosov in neugnanosti mladine in ustaljenosti zrelih ljudi, ki jim je poverjena vzgoja te mladine. V glavnih vlogah: Drenovec, Debevec, Gregorin, Nablocka, Ukmar-Boltarjeva, Levarjeva. Režiser: C. Debevec.

OPERA

Sobota, 6. maja, ob 18: **Don Juan.** Red B.
Nedelja, 7. maja, ob 18: **Prodana nevesta.** Izven. Cene od 36 lir navzdol.

*

W. A. Mozart: »Don Juan«. Opera v dveh dejanjih (osmih slikah). Libreto: Lorenzo da Ponte. Osebe: Don Juan — Popov, Leporello — Beteto k. g., Donna Ana — Heybalova, Komtur — Lupša, Donna Elvira — Mlejnikova, Don Octavio — Lipušček, Zerlina — Patikova, Masetto — Dolničar. Dirigent: A. Neffat. Režiser in koreograf: inž. P. Golovin. Kostumi: J. Vilfanova.

B. Smetana: »Prodana nevesta«. Komična opera v treh dejanjih. Spisala K. Sabina. Prevel N. Štritof. Osebe: Krušina — Janko, Ljudmila — Poličeva, Marinka — Vidalijeva, Miha — Dolničar, Hata — Golobova, Vašek — Banovec, Janko — Slanovec k. g., Kecal — Lupša, cirkuški ravnatelj — Jelnikar, Esmeralda — Barbičeva, Indijanec — Marenk. Dirigent: D. Žebre. Režiser: C. Debevec. Koreograf: inž. P. Golovin.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje
RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 6. MAJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. — 7.10—9.00: Jutranji pozdrav; vmes od 7.30—7.40 poročila v slovenščini. — 9.00—9.10: Poročila v nemščini. — 9.10—9.20: Koračnica, napoved sporeda (nem. in slov.), koračnica. — 12.00—12.30: Opoldanski koncert. — 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenšični. — 12.45—14.00: Veseli zvoki za premor. — 14.00—14.10: Poročila v nemščini. — 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. — 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. — 17.15—18.00: Drobni napevi. — 18.45—19.00: Gospodinjska ura; inž. Nefima Albin: Potreba soli v naši prehrani. — 19.00—19.30: Fantje na vasi. — 19.30—19.45: Poročila v slovenščini, napoved sporeda. — 19.45—20.00: Sportni pregled (nem. in slov.). — 20.00—20.15: Poročila v nemščini. — 20.15—21.00: Pisana ura. — 21.00—22.00: »Pozdravi iz domovine« — Radijski orkester in Komorni zbor vodi D. M. Šijanec. — 22.00—22.10: Poročila v nemščini. — 22.10—23.00: Konec tedna.

KINO MATICA

Predstave ob sobotah ob 15., 17. in 19. uri; ob nedeljah ob 10.30, 15., 17. in 19. uri. Ostale dni ob 16. in 19. uri.

Kultura

Olav Duun

S Kresalovim prevodom romana **»Olsöyski fantje«** (Ljubljana, 1944, izdala tiskarna Merkur, 182 str.) je vstopil v slovensko pripovedno slovstvo Olav Duun, pisatelj ki ga Norveška šteje obenem s Knutom Hamsunom in Sigrido Undsetovo med reprezentante svojega sodobnega slovstva. Leta 1876 rojeni Duun je pisec šest knjig obsegajoče epične kompozicije »Juvikingersaga«, v kateri je združil bogato življenjsko izkušenost, ki jo je bil kot potomec primorskih ribičev in kmetov prinesel iz severnega dela Norveške, Fosmäsa v Namdalu, od koder je potekel. Duun je že izpočetka pisal v ljudskem jeziku, landsmål, ki se še vedno razločuje od književnega jezika, kakor se govori v mestih; znano je, da norveški narod, najsi je sicer kulturno izredno delaven in kar evropsko pomemben, še vedno ni rešil vprašanja svojega jezikovnega edinstva.

Olav Duun je začel pisateljevati leta 1907 in je odtlej do zadnjih let spisal lepo število knjig, ki so bodisi priprave, bodisi neke vrste epilog njegovemu že omenjenemu chef-d'oeuvreu »Juvikingersaga«, izišlemu v letih 1918 do 1923. Ta saga o rodu Juvikingov je kmečki generacijski roman, ki zajema v svoj okvir šest rodov. Pisatelj prikazuje z veliko pripovedno močjo njih vzpon in padec ter včlenja v ta epični okvir celo vrsto dobro opisanih človeških usod. Zemlja in morje, človek in usoda se spleteta v Duunovem velikopotezno zasnovanem delu v mogočno celoto; vsak element vpliva na drugega in ustvarja tako zanimive kombinacije dogodkov in usod. Je to opis življenja v majhnem krogu, v okviru ene same občine, za katere oblast in moč se boré Juvikingovci. Moralno vidimo vzajemno prepletanje pustolovskega čuta, ki je tako značilen za severnjake in strogega čuta dolžnosti, s katerim se češče ponaša nordijski človek.

Okrog leta 1927 je nastal krajši roman »Olsöyski fantje«, ki ga je zdaj prevedel v slovenščino Rudolf Kresal, čigar posebno zanimanje za skandinavska slovstva je zpričalo že več njegovih slovenitev od Hamsunovega »Blagoslova zemlje« dalje. Delo je nedvomno značilno ne le za svojski socialni in duhovni svet Duunovih epičnih junakov, namreč tudi za njegov literarni slog, ki se izživlja v nekam raztrganih, živčnih, k miniaturnosti težečih in ne vedno jasnih podobah in izrazih, tako da Duuna ni lahko prevajati. V romanu spoznavamo življenje kmetov in ribičev na otoku, konkretno: ene same rodbine, ki živi na otoku Olsöyi dobre pol milje od celine in fjorda. Ena sama rodbina na otoku okrog in okrog morje, če hočeš priti med ljudi, potrebuješ s čolnom toliko in toliko časa, da dosežeš kopno — to je vsekako svojevrsten svet. Ljudje, ki žive v takem okolju, niso povsem taki ko drugod. Na vsem, kako žive, mislijo in čustvujejo, leži neviden pečat samote.

Duun pripoveduje o olsöyskem kmetu Jörgenu ki si vzame deklo Zofijo, da mu gospodinji, odkar je žena zbolela, in da skrbi za dva dečka. Žena pa umrje. Pozneje povije še Zofija dva, a ker je mlada in trdna, ujame po Jörgenovi smrti še hčerko, ki pa ima v romanu začudo epizodno vlogo. Glavni junaki romana so štirje fantje: Johan, Jäger, Arne in Sebulon, ki ostanejo po Zofijini smrti sami in žive skupaj na otoku, kar daje pisatelju priliko, da nam prikaže svojevrsten značaj tega sožitja. Izprva, kot dečki, so vsi štirje razposajenci in divjaki, kakor rastejo samo v samoti vendar so po naravi zdravi in duševno čvrsti ter kažejo nagonsko pokorščino do Zofije, ki jih ustrahuje — če treba — z leskovko, nagradi pa s skromno, tiho a tembolj dragoceno dobroto. Ko Zofija umrje, so že večji in lahko sami vodijo gospodarstvo, dokler si najstarejši Johan, ne vzame Johane s sosednega otoka, dekleta o katerem je prav za prav sanjaril brat Jäger. A življenje je trdo: zdi se, da se na otoku umira hitreje kakor drugod, pogosti in hudi prehladi vodijo v jetiko. Johan zboli in umrje, na to si vzame njegovo vdovo Jäger, toda najbolj jo ljubi najmlajši Sebulon, vendar je po Jägrovi smrti ne more vzeti, ker je zdaj Johana sama bolna in počas izhira na sosednem otoku, pri starših. Ostala sta torej dva brata Arne se oženi z dekletom s kopna, Sebulon pa doživi po ljubezni, ki je vzdržno vroča, na zunaj groba, v resnici pa polna prečudne severnjaške nežnosti, Johanino smrt. Čaka ga velika preizkušnja njegovega značaja ko odkrijeta s tovarišem tujo ladjo ki se je nasukala na bližnjo čer, ter vzameta poginulemu kapitanu listnico z denarjem, kar tvori zanimiv, psihološko značilno prikazan konflikt Sebulonovega življenja v času, ko fant dozori v moža. Njegova ljubezen do Rakele je povzdigujoča in očiščujoča sila, ki ga vsega zagrabi. A tudi tretjemu bratu ni dano dolgo življenje, vzame ga morje. Arne, zadnji izmed olsöyskih fantov, je tisti, ki sporoči Rakeli njegovo smrt. Morda bi kdo drug zdaj zapustil otok in se preselil v mirnejše kraje, toda Arne se ne vda. »Zdaj je bil videti star, suh in upognjen in mnogo besed ni imel na jeziku. A da bi zapustil Olsöyo, ni več govoril.« Prav on ne ki je bil edini zunaj in si je tudi od zunaj privedel nevesto.

Okvir romana dopušča poleg podob nemirnega zunanjega življenja — morje in vihar sta mu več kot simbol: dejal bi, da sta mu poglavitno gibalo — tudi psihološko poglobitev v značaje severnjakov z njihovo značilno trdoto, vzdržnostjo in robatostjo, ki se kajkrat sprošča v naglih strasteh. Olav Duun je tu krasno orisal kmečko-ribiško življenje. Njegovo pripovedovanje je nekoliko raztrgano; večkrat se zdi, da je med nami in dogodki neka megla, rahlo zastirajoča koprena. Stavki so kratki in odsekani podobe zabrisane, pojavi večkrat bolj naznačeni kakor opisani; je to proza, ki se oddaljuje realističnemu slogu in poprijema svojska ekspresivnost. Vprašanje je, ali ni v izvirniku, ki posnema lokalno barvito ljudsko besedje in izrazje, to, kar nam uživanje prevoda nekoliko otežuje, prav odlika dela?! Prevajanje tistih skandinavskih del, ki nimajo težišča samo v vsebini, marveč tudi v formalni dognanosti in izrazni lepoti, je pri nas tem večji problem ker naši prevajalci ne poznajo teh jezikov in ljudstva neposredno, ampak se poslužujejo posredovalcev. Bila je napaka da ni pred sedanjo vojno noben naš pisatelj preživel nekaj let v skandinavskih deželah in se tako tudi notranje pripravil za prevajanje njihove literature: pri sodobnih delih je to že kar potrebno. Vsekako pa je Kresalov prevod Duuna vreden pozornosti čitajočega občinstva. Knjigo je izdala tiskarna »Merkur« v prav okusni obliki.

Zapiski

Zbrano delo Franceta Balantiča, enega najbolj nadarjenih pesnikov mlade generacije, bo izdala v kratkem Ljudska knjigarna v redakciji kritika in pesnika dr. Tineta Debeljaka, ki je spisal daljši uvod in opombe ob koncu knjige. Izdaja zbranega pesniškega dela mladega pesnika, ki je zgorel v junaškem boju v Grahovem, pomeni vprav dogodek v slovenski poeziji, saj bo šele ta knjiga pokazala, kaj smo zgubili s pesnikom Balantičem. Zaradi tega je napovedana pesniška zbirka vredna posebne pozornosti. Balantičev »Sonetni venec« pa izide bogato ilustriran v bibliofilski obliki med novimi knjigami Zimske pomoči.

Glasbeni tečaji za inozemce v Nemčiji. Nemški glasbeni institut za inozemce bo priredil tudi letos posebne tečaje v Salzburgu in Potsdamu. Izbrani učenci tujih glasbenih zavodov, predvsem taki, ki so že doma pokazali na javnih nastopih svoje sposobnosti, bodo mogli na teh tečajih pod vodstvom nemških mojstrov do kraja izpopolniti svoje znanje. Prirejeni bodo posebni tečaji za dirigiranje, klavir, orgle, violino, čelo, petje, režijo dramatsko umetnost in umetnost maskiranja. Pri seminarskih vajah Rudolfa Hartmanna o operni režiji bo prisoten Richard Strauss, Clemens Krauss pa bo vodil v Salzburgu dirigentski tečaj. Klavirska igra je bila poverjena Edwinu Fischerju, W. Kempfu, Elly Ney in W. Gieselingu, med violinskimi učitelji bo tudi češki virtuoz Vaša Příhoda. Med ostalimi predavatelji na teh tečajih navajajo imena: L. Hölscher, A. Steiner, Hans Mahlke, Joseph Marx, Mahaczek i. dr.

»Naš rod« prinaša v pravkar izišli 9. številki nadaljevanje poučno-zabavnega spisa Sama Jenka »Jadralci«, belokrajinsko pripovedko Lojze Zupanca »Velikan mlinar«, pesmi Iva Peruzzija (Fedjica in dedek čakata pomladi), Davorina Ravljena (Pot k Soči), Cvetka Golarja (Pa se dere sraka), Gustava Strniše povest »Vražja koža« (z ilustracijami Gregorja Strniše), Pastuškina pesem »Mislil sem, ko je snežilo«, Vida Jelšena potopis »Od Devina do Dragonje«, Antona Debeljaka pesem »Prve cvetice«, Mirana Borka poučni članek »Žarnice«, L. Z. sestavek »Potresi in vulkanske tla ustvarjajo dobro zemljo« in »Najmlajši rod«.

SPORT

Spet tekma

Jutri ob 16.30 Mars - Ljubljana — na igrišču Ljubljane

Nogometaši ne mislijo držati križem rok... Kljub temu, da so navezani samo na majhno okolico in se zmerom srečujejo skoraj sami znanci med seboj, znajo vendarle uganiti razne kombinacije, da so srečanja med njimi razmeroma še dovolj zanimiva.

Jutri bosta imela glavno besedo — enkrat za spremembo — Mars in Ljubljana. Medtem ko je Ljubljana prišla na plan že pretekło nedeljo s svojim pomlajenim moštvom in se precej krepko uveljavila nad nerazpoloženim Hermesom, so se Marsovci zbudili iz zimskega spanja prav za prav šele v teh dneh. Že po tem samem je treba računati, da bo Ljubljana imela v tem dvoboju največ besede, toda v Marsu je bilo že od nekdaj zbirališče žilavih in rutiniranih igralcev, ki bodo tudi po tako dolgem odmoru lahko nudili dovolj odpora in pomagali ustvariti tudi za to nedeljo vsaj nekaj športnega sporeda za ljubitelje takega nedeljskega razvedrila.

Spored bo na igrišču Ljubljane, in sicer z običajno predtekmo med juniorskim moštvom Ljubljane in Žabjakom s pričetkom ob 15. ter glavno tekmo med Ljubljano in Marsom od 16.30 dalje. Po obisku zadnje nedelje računamo tudi jutri na dober obisk.

Sportne znamke — nova moda na Švedskem

Med zbiralci poštnih znamk je tudi nekaj takih, ki zbirajo samo poštne znamke s sportnimi slikami ali vsaj take, ki so v kakršni koli zvezi s sportnim življenjem. Kakor je še dobro v spominu, je po tej poti opravila dober posel in storila veliko uslugo filatelistom nemška poštna uprava leta 1936, ko je izdala cele serije olimpijskih poštnih znamk. Na stotisoče je bilo izdanih teh znamk in več sto uradnikov je moralo na posebnih olimpijskih poštnih uradih ves dan udarjati žige po teh vrednotnicah, ki so šle potem na vse strani sveta. Žal se je pozneje pokazalo — tako pravijo strokovnjaki — da je bila naklada teh olimpijskih znamk vendarle previsoka in je njihova vrednost polagoma občutno padla.

Sportne poštne znamke pa se nikakor niso prvič pojavile v sedanjem modernem času, temveč so bile znane in iskane že davno prej. Kot prva je s tako novotarijo presenetila svet Grčija, ki je leta 1896 izdala serijo posebnih poštnih znamk o priliki otvoritve prvih modernih olimpijskih iger v Atenah, v vrednosti od 1 lepte do 10 drahem. Znamke so predstavljale razne znamenitosti iz dobe klasičnih olimpiad. Serije teh znamk so dandanes dosegle že veliko vrednost in prav srečo je treba imeti, če jih hoče kdo še kje najti.

Od tečaj so se poštne uprave raznih držav vedno bolj zanimale za uporabo sportnih motivov na svojih vrednotnicah. Med drugimi je nemška uprava leta 1933 izdala zelo lepo serijo posebnih znamk za svetovne smučarske prvenstvene tekme v Inomostu, ki so ta čas že prava redkost in jih je le težko dobiti za velike denarje.

Večinoma so se na teh znamkah uporabljali najrazličnejši sportni prizori ali pa pomembnejši dogodki iz sportne zgodovine. Čisto svojevrsten pa je sedanji načrt Švedske, da bi na znamkah upodobila kar slike posameznih sportnikov, ki je za to izbrala najbolj znane osebe iz najbolj udomačenih sportnih panog, in sicer nogometaša Lindberga, svetovnega rekorderja na tekališču Hägga, smučarja Utterströma, drsalca Seyffartha, plavalca Arne Borga, rokoborca Johanssona in kot teniškega igralca, najbolj popularnega človeka na teniških igriščih, samega švedskega kralja, ki nastopa s skritim imenom »Mr. G.«

Ta počastitev je edinstvena te vrste in niti slavni Nurmi na Finskem ni dobil svoje poštne znamke, čeprav je kot sportnik storil več za svojo domovino kakor marsikateri državnik ali kakor vsi prej omenjeni švedski sportniki.

Če bo omenjeni načrt izveden, bodo prvič na poštnih znamkah šli v svet liki znanih sportnikov, kar pa je spričo njihovih vendarle omejenih zaslug za celokupni sport po svetu prav gotovo preveč kričavo priznanje.

*

s— Hrvatska nogometna zveza je izdala spored svojih prireditev. Dne 14. maja bo gostovalo v Zagrebu moštvo 1860 München, dne 21. maja pa dunajski Rapid na proslavi 15 letnice Ličanina. München bo gost HAŠKA. Dne 18. junija je na sporedu medmestna tekma Zagreb-Budimpešta, dne 29. junija pa revanžna tekma med hrvatskim nogometnim prvakom in vodilnim klubom — takrat bržkone prvakom madžarske nogometne zveze Velikim Varadinom v Velikem Varadinu. Dne 13. avgusta bo odigrano finalno kolo v domačem nogometnem prvenstvu.

Namesto Mannheima, ki je moral zaradi udeležbe v nemškem prvenstvu odpovedati gostovanje v Zagrebu, je povabil zagrebški HAŠK moštvo Münchena 1860, ki bo dne 14. maja nastopil v hrvatski prestolnici.

Obvestila sportnikom!

SK Žabjak. V nedeljo 7. maja igra I. moštvo ob 15. uri na igrišču Ljubljane prijateljsko tekmo s komb. moštvom Ljubljane. Pozivamo vse igralce, da so ob 14.15 v garderobi na igrišču. Ovsenik, Kurent, Lojze sigurno! — Načelnik.

SK Mars. Pozivam vse igralce I. mošta in rezerve, da so v nedeljo 7. t. m. ob 15½ na igrišču SK Ljubljane zaradi prijateljske tekme. Kdor ima opremo doma, naj jo prinese s seboj.

Alojzij Babka 60 letnik

Danes bo minilo 60 let, odkar se je rodil znani in ugledni ljubljanski obrtnik g. Alojzij Babka lastnik knjigoveznice in kartonaže. Že nad 45 let je zvest svojemu poklicu. Knjigoveške in kartonažne obrti se je izučil pri Bonaču leta 1901, in bil potem tam dolga leta prvi pomočnik. Svojo obrt je začel leta 1912. na Kongresnem trgu, kjer je imel znano knjigoveznico, kartonažo in izdelovalnico okvirov.

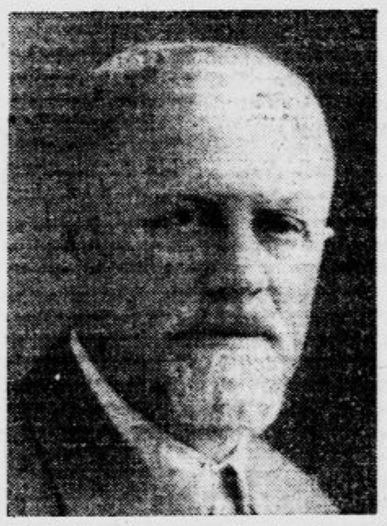

Pozneje je otvoril tovarno kartonaže na Opekarski cesti. Kakor mnogi drugi, je moral tudi g. Babka med svetovno vojno k vojakom. Na fronti je bil ranjen, vendar je srečno dočakal konca vojne, nakar je otvoril kartonažo Alba, ki jo še danes z uspehom vodi. Usoda ga je še enkrat odtrgala od njegovega poklica, toda po enoletni odsotnosti, ko je moral prestati veliko težav se je srečno vrnil in se z mladostnim elanom spet posvetil svojemu podjetju.

Slavljenec je bil vse svoje življenje zaveden obrtnik in zato spoštovan med svojimi vrstniki. Nešteto prijateljev si je pridobil zaradi svojega vedno vedrega značaja in vesele družabnosti. Ustrežljivost in solidna postrežba v podjetju pa sta mu pridobila širok krog odjemalcev.

Čestitkam prijateljev, znancev in stanovskih tovarišev g. Babke se pridružujemo tudi mi in mu želimo, da bi zdrav in mladeniški, kakor je še vedno, učakal še nadaljnje življenjske praznike.

Inka

Nenadoma si odšla od nas, ljuba, nenadomestna Inka. V nedeljo si bila še zdrava in vesela. Igrala sva se. V ponedeljek si za vedno onemela. Kljub neizmerni ljubezni, ki nas je družila te je kruta usoda iztrgala iz naše srede.

Živahno in ljubko je bilo kramljanje s Teboj, saj si se zanimala za vse, kar Te je obdajalo, še več, preko morja so zaplavale Tvoje misli k dragi tetki, ki Te je poznala samo iz slik, in govorila si o njej tako razumno kakor odrasel človek.

Bila sva dnevno na vrtu. Nebroj vprašanj je vrvelo iz tebe: Kaj raste tu, kaj si posadil tam, kdaj bodo vzklile rožice? Neprestano mi doni po ušesih Tvoj nežni glas: »Očka, očka, očka«. Komaj si pričakovala, da bi dozorele mesečne jagode, ki rasto ob robu. Veselila si se novih češenj, a vsega tega nisi dočakala, prej si se preselila med krilatce, ki so Te gotovo veseli sprejeli v svojo sredino.

Ko si že ležala v krsti, nisem mogel verjeti, da si mrtva. Opazoval sem Te, klical, jokal, ali Tvoje oči, katerih odsev se mi je dozdeval kot sončni žarki, se niso odprle. Cvetje, s katerim si bila obsuta in ki si ga tako ljubila, mi je bilo živa priča, da se je zgodilo to, česar ni nihče od nas pričakoval. Prijatelji in znanci niso mogli verjeti, da si odšla za vedno!

Draga Inka, za nas nisi umrla! Živahna, razumna in nežnoljubka boš živela med nami.

Zemljica, po kateri si tako rada brskala in kopala, naj Ti bo lahka in topla odeja. Na Tvoji gomili pa bo vzniklo cvetje in budilo k novemu življenju.

Dedek

Star grešnik pred sodnikom

V soboto je sodnik poedinec razpisal dve razpravi. V prvi se je zagovarjal že mnogokrat kaznovani tat in delomrzež Ignacij Rozman, v drugi pa bi moral dajati odgovor bivši narednik Arsa ki je bil obtožen krivega pričevanja. Sos. Rajko Lederhas je opravil samo razpravo proti Rozmanu, ker je bil narednik Arsa deležen amnestije.

V prvem primeru je Rozman prejel od neke oškodovanke več obleke in perila, ki ga ni vrnil. Dejanje je priznaval.

Grd je bil drugi prestopek. Ko je bil zaprt v šempetrski vojašnici, se je spoznal z nekim sojetnikom. Nekoč je ta pisal svojemu znancu dopisnico in napisal na njej svoj naslov. Rozman mu je dopisnico izmaknil ali izvabil in ko so se mu odprla vrata zaporov, je odšel naravnost na dom njegovih staršev. Dopisnico je prej raztrgal na pol in obdržal kos, na katerem je bil napisan naslov. S tem kosom dopisnice je stopil pred mater sojetnika in ji dejal, da ga pošilja sin s prošnjo, naj bi mu izročila zimsko suknjo, nekaj obleke in perila, da bi jih Rozman spravil v zapore. Mati je neznancu, ki se ji je predstavil s sinovo pisavo v roki in se ji legitimiral, zaupala. Izročila mu je zahtevano, nakar je Rozman naglo odšel. Obleke Rozman seveda ni izročil in jo je primerno vnovčil. Pred sodnikom se je zagovarjal, da je ni mogel oddati in da jo je dal nekemu Dolenjcu, da bi jo ta spravil v roke lastniku. Z njim se pa ni več srečal. Seveda je tudi ta izgovor izmišljen.

Sodnik je Rozmana spoznal za krivega v celoti po obtožnici. Obsodil ga je zaradi treh prestopkov po §§ 243., 318. in 334. na 1 leto in 2 meseca strogega zapora, 100 lir denarne kazni ali 5 dni nadomestnega zapora in 2 leti izgube častnih pravic. Rozman je bil kaznovan že več ko desetkrat. Še lani je bil obsojen na 1 leto strogega zapora.

Gostinske lokale, trgovske in obrtne poslovalnice morajo gosti oziroma stranke, kakor tudi uslužbenci ob alarmu čim hitreje izprazniti; lokale je treba radi zavarovanja proti tatvini zapreti in, kolikor je to možno, okna odpreti in spustiti žaluzije, da se steklo čim bolj zavaruje pred poškodbami radi zračnega pritiska in drobcev.

Zaklonišče ni treba, da je samo varno, temveč naj bo tudi kolikor mogoče udobno. Računati moramo s tem, da traja že alarm včasih dve uri in več; še za daljše bivanje pa se je treba pripraviti, če bi pri dejanskem bombardiranju bila hiša poškodovana in izhod zasut. Pri tem je treba računati na majhne otroke, na slabotne in bolnike. K večji udobnosti naj prispevajo tako hišni lastnik kakor stanovalci, vsak po svojih najboljših močeh.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO MATICA Telefon 22-41

Velefilm indijske mistike in eksotike! Sloviti MENAKA balet... Izvirna glasba!

Ešnapurski tiger

V glavnih vlogah: nesmrtna **La Jana, Gustav Diessl, Fritz van Dongen in Hans Stüwe.**

Predstave v soboto ob 15., 17. in 19. uri; v nedeljo ob 10.30, 15., 17. in 19. uri.

KINO SLOGA Telefon 27-30

Eden od najboljših dražestnih muzikalnih filmov, kar jih je mogla ustvariti filmska umetnost, je pač film valčkove opojnosti v **Willy Forstovi**

OPERETI

Willy Forst jo je kot režiser z neko očarujočo muzikalnostjo in minucijozno intenzivnostjo osvojil za film, ki je žel in žanje povsod največje uspehe. — Sodelujejo odlični umetniki: **Maria Holst, Dora Komar, Paul Hörbiger, Leo Slezak, Dunajska filharmonija in Zbor dunajske državne opere**

Predstave ob 16. in 19. uri

KINO UNION Telefon 22-21

Pustolovščina mladega dunajskega barona in lepe grofice. Polna prisrčnega humorja in presenečenj. Izbrani odlični dunajski igralci

Romantična snubitev

V glavnih vlogah: **Marte Harell, Wolf Albach Retty, Christl Mardayn, Paul Hörbiger, Otto Tressler, Rudolf Carl** in drugi

Predstave ob 16. in 19.15 uri

Mali oglasi

Službo dobi

DOBREGA TAPETNIKA sprejme takoj tapetništvo Zakrajšek, Miklošičeva 34. 10614-1a

KROJ. POMOČNICE, prvovrstne, išče vodilni damski salon. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10622-1a

VEČ URADNIŠKIH moči (predvsem moški), ki imajo tudi smisel in veselje za knjigovodstvo, iščemo. Pogoji: najmanj dvorazredna trgovska šola; prednost imajo reflektanti z dežele. Znanje jezikov, eventuelno prakso in druge usposobljenosti ter kratek »curriculum vitae« navesti v ponudbi na ogl. odd. Jutra pod »Večje podjetje — stalna služba«. 10727-1a

DEKLE, ki zna kuhati, pospravljati in šivati, dobi službo. Dobra plača. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10603-1a

KROJ. POMOČNIKA za male komade, sprejmem takoj. Delo stalno. Petrovčič August, Tabor 4. 10795-1a

Vajenci/ke

VAJENCA za tapetništvo sprejme takoj Egon Zakrajšek, Miklošičeva c. 34. 10614-4a

Prodam

PODGANE miši in voluharje pokonča Ing. Prezlieva »MIKROTANe-pasta«. Za pripravo običajne količine je prinesti 5 dkg (lahko delno pokvarjene) masti. Inž. Prezelj, Wolfova ulica 3. 10666-6

JEDILNICO orch. lep izdelek, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10455-6

ZIMSKI PLAŠČEK in suknjič za 7—9 letnega fantka, prodam. Ogled od 8. do 10. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10786-6

PEGE IN LISAJ Vam zanesljivo odstrani Alba krema. — Drogerija Kanc, Židovska ulica 1. 10613-6

KROMPIR topinambur krma za prešiče, zajce in kokoši, nudi po nizki ceni Sever & Komp., Ljubljana. 10357-6

MRCES IN GOLAZEN uši, stenice, bolhe, ščurke, molje, miši, podgane, voluharje in bramorje zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji Kanc, Židovska ul. 1. 10414-6

DAMSKO KOLO prodam. Linhartova 7. 10640-6

MOŠKO OBLEKO, letno, dobro ohranjeno, za srednjo postavo, poceni prodam. Na vpogled: krojaštvo Avšič, Komenskega ulica 36. 10687-6

ČEVELJČKE 3 pare, za 2½ letnega otroka, prodam. Schweitzer, Novi trg 1/II., desno. 10696-6

GLADILNI STROJ (Poliermaschine), znamke »Škoda«, 1 KS, in dinamo (Gleichstrom), — znamke »Langbein & Pfahnhausers«, Wien, prodam. — Ogled: Josip Fleiss, Ljubljana, Dunajska cesta 3/v. 10700-6

CAMPOLON-injekcije 9 kom. po 5 ccm, dam v zameno za protivrednost. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 10706-6

ŽELEZNO PEČ prodam. Trgovina, Tržaška cesta 54. 10716-6

GUMI ARABIKO čisto, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10742-6

RADIO nov, ugodno prodam. Tržaška c. 24/I. 10752-6

JEDILNI PRIBOR 47 kom., nov, v etuiju, za 6 oseb, in oljnato sliko (pokrajino), prodam. — Ogledati iz prijaznosti pri čevljarju na Dunajski cesti 23. 10788-6

SMOKING kot nov, moderni kroj, za srednjo postavo, poceni prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10776-6

MOŠKO KOLO kompletno, eno brez pnevmatik, prav dobro ohranjeno, poceni prodam. Pureber, Miklošičeva 66/II. 10766-6

DAMSKO IN MOŠKO kolo, najboljši znamki, še v novem stanju, zelo ugodno naprodaj. — Šušteršič, mehanična delavnica, Dunajska cesta 15 (Figovec, levo dvorišče). 10767-6

ŠIVALNI STROJ dobro ohranjen, z dolgim čolničkom, prodam. Pozive se v mlekarni, Tržaška cesta 5. 10768-6

RADIOAPARAT prodam. Ogled od 10. do 12. ure. Naslov na ogl. odd. Jutra. 10817-6

DEŠKO OBLEKO za 15letnega, močnejšega, dobro ohranjeno, prodam. Ogled od 10. do 12. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10818-6

BELO OBLEKICO etamin, za deklico, lepo ohranjeno, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10790-6

Kupim

VREČE prazne cementne in slične, papirnate, kupuje PETRONAFTA, Ciril-Metodova cesta št. 35a. 1-880-7

LJUBLJANSKI ZVON, tudi posamezne knjige, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljanski Zvon«. 10650-7

SPALNICO, KUHINJO, jedilnico in predsobno steno, rabljeno, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Bala«. 10635-7

OTROŠKI VOZIČEK globok ali športni, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vozički«. 10511-7

ŠIVALNI STROJ »Singer«, »Pfaff« ali »Gritzner«, kupim. Plačam zelo dobro. Cena zaželena. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prodajalec zadovoljen«. 10627-7

SNAŽNO POHIŠTVO vseh vrst, otomane, tjube, stroje in drugo, stalno kupuje nova trgovina OGLED, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo). 10628-7

ZNAMKE kompletno zbirko ali posamezne partije, tudi prekomorske, razen pokrajinskih, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Znamke«. 10034-7

MIZARJA sprejmem za čez dan. Domobranska c. 7. 10591-1a

BETONSKI KAMEN kupim. Domobranska c. 7. 10592-7

PERZIJSKO PREPROGO manjšo in večjo, v dobrem stanju, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Preproga«. 10695-7

WERTHEIM-blagajno, manjšo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Blagajna«. 10703-7

JEDILNI PRIBOR za 12 oseb, krom, tic prosto, Berndorf, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujno«. 10758-7

PSIČKA majhnega, čistokrvnega, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Bobic«. 10759-7

OKROGLO MIZO eno ali dve pločevinasti, za sklopiti, kupim. Šibenik Filip, Rožna dolina X/2. 10778-7

TOVOR. AVTOMOBIL od 3—5 ton nosilnosti, kupimo ali vzamemo v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tovorni avto«. 10502-7

Sobe iščejo

PRAZNO SOBO ali enosobno stanovanje, iščeta mlada zakonca za ustvaritev skromnega doma. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubo domac«. 10686-23a

SOBICO ali preprosto sobo, s posebnim vhodom, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sobo takoj«. 10741-23a

SOBO s strogo ločenim vhodom, iščem. Z lastnim perilom! Za takoj ali s 1. junijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam prav dobro«. 10775-23a

NEMŠKI URADNIK išče sončno, opremljeno sobo v neposredni bližini glavne pošte. Ponudbe poslati na Avtomatsko centralo v Ljubljani. 10613-23a

Sobo odda

PRAZNO SOBO oddam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10777-23

Vinograd

VELIKO SKLADIŠČE v Kolodvorski ulici, oddam proti odkupu pultov in stelaž. Naslov v ogl. odd. Jutra. 10802-17

Posest

ZEMLJO njive ali travnike, kupim takoj, tudi do 20.000 kv. m., lahko tudi preko bloka. Resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Travčana«. 10509-20

STAVBNO PARCELO na sončni legi, kupim takoj proti takojšnji gotovini. Višina cene ni važna, zavisi od lege in kraja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam dobro ceno«. 10568-20

STAVBNO PARCELO za zidavo trinadstropnice, ležečo ob Tržaški cesti, v bližini tobačne tovarne, prodam za 800.000 lir samo resnemu, plačila zmožnemu kupcu. Resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Cestna fronta 22 m«. 10567-20

LEPO VILO ali HIŠO z vrtom, kupim takoj v ceni do 1,500,000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirana«. 10566-20

TRAVNIK detelišče ali sadovnjak, za košnjo, za Bežigradom ali v Šiški, vzamem v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Košnja«. 10810-20

Razno

HIROMANTINJA Marija Vam točno označi Vašo življenjsko pot. Sprejema od 10. do 12. in od 14. do 17. ure. Ob nedeljah od 10. do 12. ure. Novi trg 1/I. 9764-37

PEPEL, pripraven za izpolnjenje jam ali popravljanje cest, brezplačno oddam. Vprašati: Ciril Metodova 75. 10704-37

V PETEK sem izgubila usnjeno rokavico od Zvezde skozi Wolfovo ulico čez tromostovje. Poštenega najditelja prosim, da jo proti nagradi odda v ogl. odd. Jutra. 10765-37

25.000 lir POTREBUJEM za nakup blaga. Vse drugo po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Posojilo«. 10800-37

Umrl je naš ljubljeni sin, brat, stric in svak, gospod

ANDREJ MEŽEK

polic. stražnik v pok.

Pogreb bo v soboto, dne 6. t. m. ob 4. uri popoldne z žal, kapele sv. Andreja, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. maja 1944.

ŽALUJOČI OSTALI.

†

Umrl nam je naš ljubljeni soprog, dobri oče, brat, stric, svak, gospod

Simon Rekar

preglednik finančne kontrole

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 6. t. m. ob pol 4. uri popoldne z žal, kapele sv. Jakoba, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. maja 1944.

Žalujoči:

IVANKA, soproga; MARICA, IVA, MILKA, CIRIL in REZIKA, otroci ter ostalo sorodstvo.

†

Umrla nam je naša dobra mama, gospa

Jamnikar Ivana

roj. Černe

žena strojevodje drž. žel. v pok.

Pokojna počiva v mrtvašnici Splošne bolnišnice.

Pogreb bo izpred viške cerkve v nedeljo 7. t. m. ob pol 4. uri popoldne na viško pokopališče.

Ljubljana, dne 4. V. 1944.

Žalujoče rodbine:

JAMNIKAR, FABIANI, UNTERREITER.

†

Po Bogu vdanem življenju je umrla naša zlata mati, gospa

Berta Zamida

roj. KUŠAR

vdova viš. ravnatelja dežel. uradov

Od doma jo prepeljamo v nedeljo, dne 7. t. m. na žale, kjer bo pogreb isti dan iz kapelice sv. Nikolaja ob pol 5. uri popoldne na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. maja 1944.

GLOBOKO ŽALUJOČE HČERE.

A. E. Weirauch: 46

VELIKI GOSLAČ

Roman

»Da, premislim si... zelo lepo bi utegnilo biti... a zdaj moraš zaspati, dečko moj... konec te bo od trudnosti...«

Zaspal je. Spal je zraven nje kakor zaupljiv, neskrben otrok in ni opazil, kako je strmela vanj, kako je z žarečimi očmi strmela skozi temo, ki je počasi, počasi bledela in prehajala v medlo sivino razsvita...

Zdaj naj torej čaka do belega dne... in ko se zbudi, naj leži zraven njega, brez krinke na obrazu... kaj bo potem? Ali jo bo sovražil, ker ga je prevarila? Ali bo vesel? Morda bi imela še enkrat nekaj tednov sreče na svetu... in kaj potlej? Toliko drži: če se prebudi in je ne bo hotel pustiti od sebe, tedaj ne bo nobene ovire, ne zanj ne zanjo — in fanta bosta vsa obupana čakala na postaji... in nič ne bo rešenega s tem, da bo Mario plačal globo za prekršek pogodbe; če se pokaže nezanesljivo, jima uniči vso prihodnost, sebi pa takisto. Ako pride gospodu pl. Holvayu na misel, da vzame jutri v kakem drugem mestu drugo žensko s seboj na pot, se bo vsa borba in beda znova začela. Ne, dragi, za to je bil boj pretežak, prebridka je bila bolečina...

Tiho, z neskončno previdnostjo, je vstala... kako dobro, da je bil tak zapravljivec... da je imel samo eno sobo, ne bi bila mogla tako tiho oditi, zdaj pa je šlo samo za to, da pride do vrat, ne da bi ji zaškripala tla pod nogami...

Po prstih, s pritajeno sapo, z zobmi zaritimi v ustnico se je splazila od njega. Morala je biti trda sama s seboj, otresti se je morala vsake nepotrebne čutljivosti. Nobenega odvečnega pogleda za slovo! Ničesar, kar bi utegnilo Maria prebuditi, njo pa odvrniti od dolžnosti!

V sosedni sobi se je še nekaj trenutkov pomišljala, češ, lahko bi mu pustila na mizi listek: ‚Zelo prijazno je bilo od tebe, da si me prenočil, Inge.' To ali kaj podobnega. Pa ni nikjer našla priprav za pisanje. In razen tega — saj ne bo mogla videti njegovega obraza, ko najde list. Ako ne bo nikoli zvedela, kako je sprejel novico, bo ves njen trud zaman. Saj mu kasneje tudi še lahko piše, če bi kdaj začutila nepremagljivo potrebo, ali še bolje, lahko mu v oči pove, ako se še kdaj srečata v življenju... in to je vendarle upanje, ki ga ne more in noče docela opustiti...

Zaspani nočni vratar jo je brez posebnega začudenja spustil iz hotela. Strašno jo je zazebro, ko je v svojih tankih maškaradnih cunjicah stopila na sivi jutrnji mraz. Toda začudil se je ji ni nihče, gruče kričečih in prepevajočih ljudi so se še vedno klatile po ulicah.

Tresoča se in šklepetajoča z zobmi je sedela v vozu, ki jo je peljal na postajo. Fanta sta bila že tam in sta jo pozdravila z glasnimi klici:

»Nu, kako je bilo?« — »Skrokana si pa videti, skrokana!« — »Daj, povej, ali si našla Maria? Westfahl sveto zatrjuje, da ga je videl, in to v fraku! Ko me je pa zavlekel tja, da mi ga pokaže, ni bilo o njem ne duha ne sluha več!«

»A Wiethoff je bil vsekako tam, in zraven njega sem videl nekoga, seveda le bolj od zadaj... mislil sem, da je Mario... več ur sva se potikala okrog mize, za katero je sedel Wiethoff, toda Maria ni bilo na izpregled...«

»Wiethoffa sem tudi jaz videla,« je rekla Inge. »Celo za njegovo mizo sem sedela nekaj časa, ne da bi me bil spoznal, zabavno je bilo da nikoli tega!«

»In kaj si sicer še delala, krokarica? Povsod sva te iskala, pa te ni bilo nikjer!«

»Verjemita ali ne verjemita: sobo sem si vzela in sem ležala v postelji! Bila sem na smrt utrujena, nič več se nisem mogla držati pokonci. Najprej sem še nekaj malega pojedla, kajti lačna sem bila kakor volk. Zdaj me pa brž pustita, da oblečem svoje tople reči, grozno me zebe!«

»Glej, da ne zboliš!« je v skrbeh rekel Südekum. »Še tega bi se manjkalo! Saj si že tako vsa modra od mraza! Kakopak, če vstaneš iz tople postelje, potem pa v teh tankih cunjicah na cesto! Hitro moraš popiti kaj vročega!«

»Da, veselim se že!«

Kar dobro se je počutila in toliko da ne srečno, ko je vendar že odložila krinko, stlačila maškaradno šaro v kovčeg, oblekla svojo dobro, toplo vsakdanjo obleko, še znova umila in počesala in ji je stekel po grlu prvi požirek vroče, dišeče kave.

»Nu, in vidva, dečka? Kakšne sta uganjala? Zdaj morata tudi vidva kaj povedati, ne pa, da samo vprašujeta!«

Pripovedovala sta, kar vprek, s smehom in grohotom, vsak je vedel o drugem najneverjetnejše pustolovščine, in malo je manjkalo, da ni prešlo obrekovanje v tepež.

Inge se je smejala z njima vred, zadajala zmerom nova vprašanja in ju dražila... a vsakikrat, kadar so se vrata odprla, jo je izpreletelo kakor strah.

Mogoče bi bilo vendarle, da bi se bil Mario zbudil, jo pogrešil in se z vso naglico odpravil, da jo dohiti... Dokaj verjetno je, da bi se v takem primeru najprej peljal na postajo. Če bi zdajle stopil tu noter in jo zagledal tu... Pa ga ni in ga ni, na stotine ljudi prihaja in odhaja, samo Maria ni med njimi. Mario bo gotovo spal do poldne kakor polh, in ko se zbudi in gostje ne bo več videl, bo hotel najbrže pred vsem ugotoviti, ali ne manjka kakega denarja ali dragocenosti, vsaj če je pameten, a tako pameten seveda ne bo, mežikaj bo in zehal, videl, da je sam, se obrnil na drugo stran in znova zaspal. Tako različno je videla vse to pred seboj!

Kazalec na uri se je spuščal od minute do minute niže. Zdajci je zavozil vlak na postajo, ni se ji bilo več treba bati, da bi jo Mario še dohitel. Konec je bilo vsega, strahu in upanja...

Med železniško vožnjo je spala. Vsi trije so bili na smrt utrujeni, toda če človek mnogo potuje, mu je dremanje vlaka prijetna uspavanka, in sčasoma se navadi, da tudi v manj prijetnem položaju popravi zamujeno spanje.

Trudna je bila tolikanj, da se ji je zdelo spanje, ki ga je vsak hip kaj prekinilo, nepopisna sreča. Nobenega prostora ni bilo v nji za kakršno koli misel, nobenega kesanja, nobene žalosti zaradi ločitve, nobenega računa o tem, da se je z vsako minuto vožnje večala razdalja med njo in med Mariom. Samo polbudno je zamežikala, kadar se je vlak ustavil: Oh, hvala Bogu, še davno nismo tam, še lahko spim!

To stanje je trajalo precej časa, več dni, več tednov zaporedoma. Čutila je neutolažljivo potrebo po spanju; spala je tako dobro, tako trdno in poživljajoče, kakor da bi bila prebila vse noči zadnjih let samo v nemirnem polsnu.

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič